

Hind 40 mrk.

Sõjaasjanduse ajakiri

SÕDUR

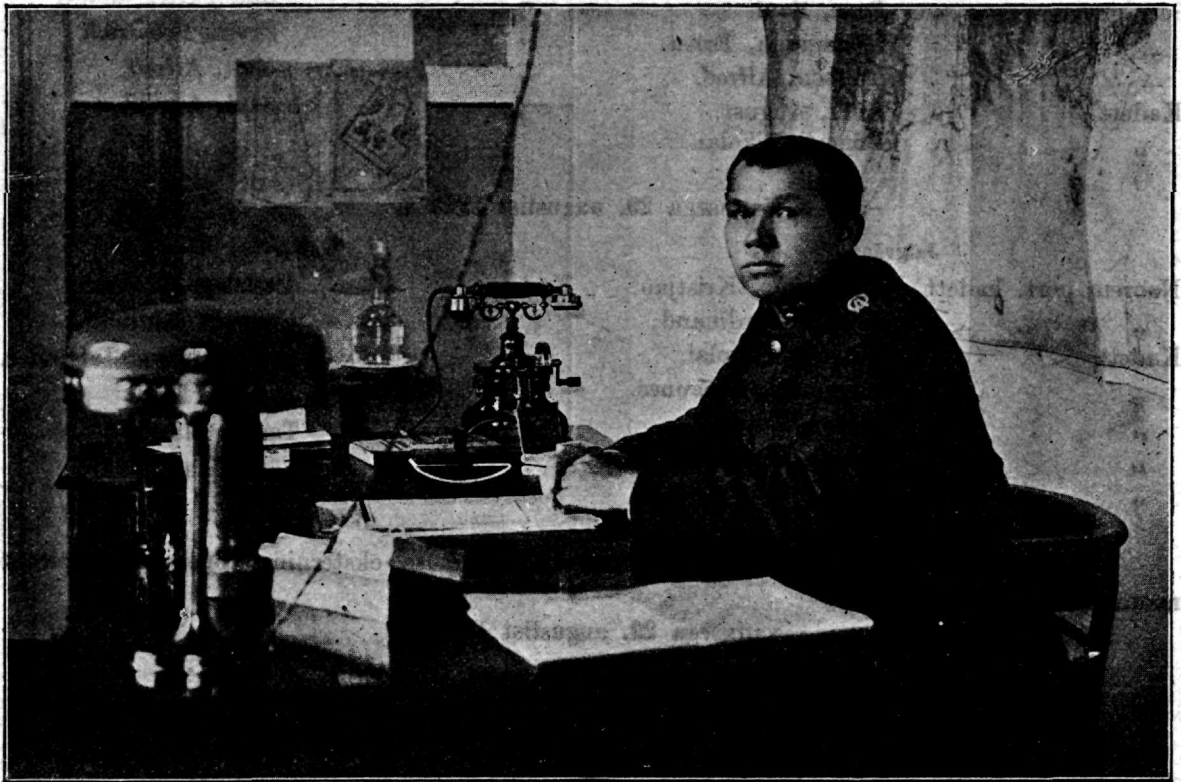
№ 34/35.

Laupäeval, 29. augustil 1925.

VII aastakäik.

SÕJAVAE ÜHENDATUD ÕPEASUTUSTE AASTAPÄEVAKS

29. AUGUSTIL 1925.

SV. Ü. Õ. ÜLEM
KINDRALSTAABI KOLONEL J. RINK.

Uued rahvaväe juhid.

Vabariigi Valitsuse otsusega 21. augustist 1925 a. ühendatakse, 29. augustist s. a. arvates, noorem-leitnantideks järgmised Sv. ü. õ. jalg- ja kahurväe elukutseliste ohvitseride kursuse lõpetanud kadetid.

Vanusega 29. augustist 1924 a.

Jalgväe:		Kahurväe:	
Reserv-lipnik (ekstern)	Gutmann, Johannes.	Port. veltveebel	Lomp, August.
Port. veltveebel	Lang, Karl.	Vanem port. kadett	Nõmm, Arnold.
" "	Leets, Sergei.	" " "	Klasing, Edgar.
Vanem port. kadett	Tobre, Paul.	" " "	Soolmann, Anton.
" " "	Lõhmussaar, Siegfried.	Noorem port. kadett	Roots, Harald.
" " "	Teemus, Peeter.	" " "	Limberg, Osvald.
" " "	Brikmann, Villem.	" " "	Puurland, Alfred.
" " "	Maripuu, Sergei.	Kadett	Sester, Johannes.
Noorem port. kadett	Zoobel, Ernst.	"	Lrud, Aleksander.
" " "	Paas, Paul.	"	Ervin, Friedrich.
" " "	Lõõtsmann, Ernst.	"	Kalt, Alfred.
" " "	Rauben, Alfred.	"	Saul, Arnold.
Kadett	Kolk, August.	"	
"	Piigert, Nikolai.		

Vanusega 29. augustist 1925 a.

Jalgväe:		Kahurväe:	
Noorem port. kadett	Mühlmann, Kristjan.	Kadett	Uudelepp, Roman.
" " "	Mölder, Ferdinand.	"	Vimson, Edmund.
Kadett	Borisov, Nikolai.	"	Zimmermann, Johannes.
"	Vanamõis, Johannes.	"	Masing, Karl.
"	Sooms, Eduard.	"	Tasso, Alfred.
"	Kriisk, Karl.	"	Adel, Jaan.
"	Hints, Eduard.	"	

Sv. ü. õp. kahurväe elukutseliste ohvitseride kursuse eksternina lõpetanud aspirant noorem-leitnantideks

vanusega 29. augustist 1924 a.

Aspirant sõjaväe van. allohvitser Liiv, Ernst.

S. Ü. Õ. teise aastapäeva puhul.

Kahe aasta eest lõi läbi põhimõte, et on tarvilik koondada ühistesse kättesse meie kaitseväge juhtiva koosseisu kasvatus ja väljaõpe. Selle sammu astuma avatlesid veetlevad perspektiivid: saavutada maksimaalne ühtlus ja liituvus meie noorsoo sõjalisel ettevalmistamisel. Suurriikide sõjavägedes on see kättesaadav vaid osaliselt vastavate inspektuuride loomisega, kelle valve alla kuuluvad õppeasutused. Meie arvult väikese kaitseväge olud

S. Ü. Õ. klassidesse, töökodadesse ja õppeväljadele voolavad kokku iga aasta sajad meie ohvitserkonnast, koolinoorsoost. Igast väeüksusest, maakonnast — maalt ja linnast tulevad nad. Kõik see on füüsiliselt ja psüühiliselt valminud, väljakujunenud inimmaterjaal, igapäevane ja vigade ja puudustega, hüvedega ja pahedega. Üks on hästi ettevalmistatud, vaimliselt kui moraalselt vastuvõtlikum, teine sellevastu painumatum, kohmakam, karedam.

Endine sõjavägede ülemjuhataja Kindralstaabi Kindralleitnant J. Laidoner.
S. Ü. Õ. vaatamas.

võimaldasid ülesseatud ideaali teostada ulatuslikumalt, allutades täielikult ühele juhile kõik asutused, mis alaliselt või ajutiselt olid tegevad kaitseväge juhtide ettevalmistamise alal.

Nii sündisidki 29. augustil 1923 a. Sõjaväe Ühendatud Õppeasutused, kindralstaabi kolonel Jaan Rink'i juhatusel.

Missugused ideaalid on juhtinud selle asutuse kaheaastast tööd?

Selle küsimuse vastamisel peab meeletuma, et S. Ü. Õ. ei ole midagi erinevat omaette, ideeliselt isoleeritud! Ei — see asutus on osa meist endist, meie noorsoost, meie kaitseväest, „liha meie lihast ja luu meie luust“.

Ärgem süüdistagem kunstnikku andetuses, kui ta plastilise sinisavi kõrval peab voolima omale kujusid ka kuiivanud hallsavi tükkidest! Tagajärjed ei võigi olla samaväärsed mõlemal juhul.

Sarnases seisukorras on ka meie S. Ü. Õ. Ainult teatava määraneni on tal võimalus valida materjaali, mis saadetakse väljast.

Ja „kunstnikud“, kes siin töötavad? Kas ei tule nad samuti meie enda hulgast, meie ülikoolidest, meie ohvitserkonnast.

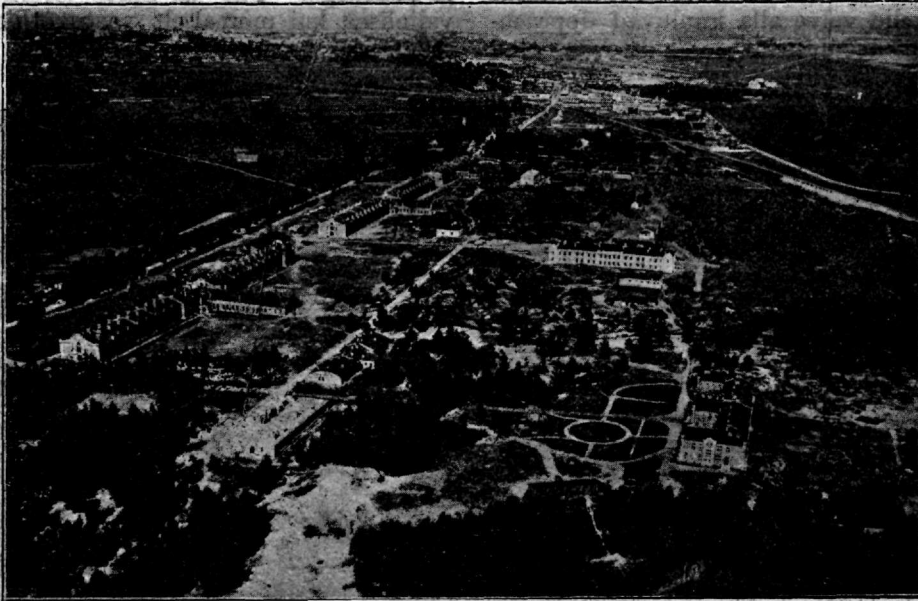
Ärgem nõudkem siingi rohkem kui suudame teostada ise! Ükski kool Vabariigis ei või lugeda täiesti lahendatuks pädagoogilise personaali küsimust, mis ime siis, kui sel' alal on

raskusi ka meie S. Ü. Õ. Seegi küsimus lahendub ainult koos meie üldise sõjakultuurilise arenguga.

Siis veel majanduslised raskused. Nad on sündinud ühes meiega, hoides köidikuis meie parimad kavatsused ja ideaalid, muutes unis-

võita sel teel kõik raskused. Süngi peab kogutud tooresmaterjal, mis tihti hingeliselt pudev ja rabe, kokku sulatatama psühholoogiliselt sitkeks ja tugevaks teraskangaks, mis suudab vastu panna meie riikluse huvides ka kõige raskemaile vapustustele!

S. Ü. Õ. asukoht Tondil.

Vaade lennult.

tusteks isegi selle, mis mujal teostatakse takistusega.

Näeme: S. Ü. Õ. tegevus on kitsalt piiratud meie üldiste psühholoogiliste ja majandusliste oludega. Ainult sel üldisel foonil vaadeldagu ja hinnatagu selle ainsa ja omapärase „pädagoogiumi“ tööd meie kaitseväes. Teda võiks võrrelda määratuma sulatisahjuga, mille tulikuumas sisemuses muutub kallihinnaliseks metalliks pudev ja väärtuseta rauamuld. Algeturiks selles protsessis on kõrge soojus, mis areneb ahjus tema kuumutamisel. S. Ü. Õ. õppetöö meie kaitseväes on samalaadiline psühholoogiline toiming, kus kõrge soojuse aset täidab tema inhiiva koosseisul kig rlik... ad... mus oma kutsele ja raugematu tahe

Kes meist oleks unustanud ohvrid, mis töid S. Ü. Õ. isamaa altarile 1. detsembril sündmuste puhul! Vaevalt võib anda rohkem, kui seda tegi meie sõjaväeline noorsugu raskeimal momendil meie ajaloos.

See sulatusprotsess meie noorsoo keskel S. Ü. Õ. laboratooriumides jätkub endise püsivuse ja energiaga. Mõne aja pärast leidub vaevalt keegi — jao ülemast kuni kõrgeima väejuhini — meie kaitseväes, kes ei oleks saanud õpetust meie S. Ü. Õ. Soovime sellepärast ühemeelselt, kes seni võivad end nimetada tema õpilasteks ja kasvandikkudeks, palju edu ja eluaastaid meie Alma mater'ile!

26. aug. 1925 a.
Tondil.

A. T.

Möödunud õppeaasta.

Täna, 29. aug., möödus kaks aastat, kui Vabariigi Valitsus kinnitas Sv. Ü. Õ. uued koosseisud, pannes sellega aluse sõjaväe õppeasutustele, mis ettevalmistab juhte alates kapralist ning lõpetades kindralstaabi ohvitseriga. Siin saavad hariduse nii allohvitserid, kui ka ohvitserid kõikide väeliikide jaoks.

Teoreetiline õppetöö ning praktiline ettevalmistus klassis algas möödunud õppeaastal ohvitseride ja kadettide klassides septembri algul, kuna aspirandid kuu aega hiljem klassitööle võisid asuda. Neil oli tarvis enne lõpetada tööd väljal. Novembri keskel algasid katsed merikadettidele, kelle õppekursus lõpule oli

jõudnud, kuna teistes klassides õpetöö täies hoos oli. Esimese detsembri sündmused katkestasid õpetöö nõudalaks ajaks. Hoolimata kallaletungist jätkasid merikadetid veel samal nädalal katsete sooritamist, mis jõuluks lõpetasid.

Jõulu vaheaeg võimaldas lühikese puhkuse nii õpilastele, kui ka õpetajatele. Ta on tingimata tarvis, et vähe vaheldust tuua intensiivsesse töösse ning võimalust anda õpilastel põhjalikult läbitöötada pakutud materjali, ning uusi andmeid koguda õpetajatel järgmiseks poolaastaks.

Uut aastat alati uue värske jõuga. Õpilastel tuli äraanda osa repetitsioone, mis vanast aastast järele jäänud. Töö käis endise hooga. Loengud, referaadid, praktilised tööd. Oli kuulda kaebtusi õpilaste poolt, et nõuetav töö liigagi intensiivne on, et pakutud materjal liigagi laialine selle põhjalikuks omamiseks. Neid trööstiti sellega, et sarnane töö mitte igavesti ei kesta, vaid lõpeb varsti, niipea kui katsed sooritatud, mille järele pääseb välja vabasse loodusesse lahendama taktikalisi ülesandeid ning jätkama lahingdrilli.

Ligineb kevade. Päike paistab paitades aknasse, meelitades juba välja. Kuid vara veel. Ees seisavad katsed. Tarvis veel enne äraseedida sõjakunsti printsiibid, selgeks teha omale moodsad võitlusviisid, uurida sõjakäigud Marathonist Marne lahinguni, selgusele jõuda, mis meil Eestis on, mida mitte ning millised välja-vaated tulevikku jne. jne., ühesõnaga, terve rida küsimusi.

Algavad katsetega aspirandid, sest nemad pidid ruumi andma uutele.

Niitid algavad katsete sooritamist ohvitserid ja kadetid. On pikk rida katseid. Eriti rasketes oludes tuli töötada neil, kes viibides alaliseväe ohvitseride kursustel, tahtsid pääseda Kindralstaabi kursustele. Neil tuli katseid anda kahel pool: proovikatseid pääsemiseks meie kõrgemasse sõjakooli ning lõpukatseid alaliseväe ohvitseri kutse omamiseks. Eesti iseloom on visa — ka siin sai ta võidu. Vaadeldes katsete tagajärgi üldse kõikides klassides, võib nende tulemustega täiesti rahule jääda.

Viimaks on katsed lõppenud. Kadetid saavad ülesandeks vaadata Tondi ümbrust linnu lennult. Ohvitserid saavad igati taktikalise ülesande. Terve Tallinna ümbrus käidakse risti ja põigiti läbi. Maastikul võeti veel kord läbi kõik see, mida talve jooskul käsitati nii teoreetilistel loengutel, kui ka praktilistel töödel. Seda võiks nimetada poleerimiseks, kus suurim tähelepanu pöörati maastiku kasutamisele mitmekesiste ülesannete lahendamisel mitmekesises olukorras. Ka kadettidel tuli sama kool maastikul läbi teha, kuna ohvitserid omakord proovisid siis oma jõudu krokiide valmistamises

Sv. ü. õ. aastapäeva puhul.

S. Ü. Ö. ülemaja ja kadettide bataljoni ülem kolonel-leitnant Rüütel.

Kui kadetid ja alaliseväe kursuse ohvitserid töötasid väljal, olid kindralstaabi kursuste kuulajad tegevuses lõpukatsete kallal.

Käimas oli veel kindralstaabi kursuse välisõit, ülesannete lahendamine suurtükiväelastel, kui juure tulid uued õpilased — reserv-ohvitserid. Neid oli tarvis tutvustada muudastustega ning uuendustega, mis on sõjaasjandus toonud esile peale ilmasõda. See teostatakse sellekohaste loengutega ning praktiliste välitöödega. Vaevalt jõudsid need lõpule, kui juba tuli korraldada proovikatseid noortele meestele, kes soovivad end pühendada sõjaväelase elukutsesele.

Ees seisavad veel uued proovikatseid sisseastumiseks Kindralstaabi kursustele. Sellega siis lõpeb käesolev õpeaasta ning algab uus, kus rühkimist rohkem, sest klasside arv on suurenenud.

Nii kestab intensiivne töö S. Ü. Ö. terve aasta läbi vahetpidamata.

Kindralstaabi kursuste välisõit 1925 a. suvel.

Käesoleva aasta mai ja juuni kuus sooritasid kindralstaabi kursuste vanema klassi kuulajad teoreetiliste ainete lõpukatseid. Üldise õpekava järele tuli kuulajatel käesoleval suvel osa võtta selleks eriti organiseeritud välisõidust.

Sv. Ühendatud õpeasutuste ülemaja, kindralstaabi kolonel Rink'i poolt kinnitatud kavas oli üldjoontes ettenähtud, et selle välisõidu kestel pea kogu Eesti-Vene piiriäärne maariba ja meie idapiiri järvede kaldad läbiuuritud saaksid, ning et kuulajad väljal diivisi staabi ülemaja töö kohaselt lahendaks rea ülesandeid. Välisõidu kava nägi ette kursuste liikumise, alates lõunarinde paremalt tiivalt kuni põhjarinde vasaku tiivani. Töödeks oli määratud 42 päeva.

3. juulist s. a. sõideti Tallinnast raudteel välja, et Petseri jaamas ratsahobustele istuda.

Kuulajaid oli kavatsus kolme gruppi jagada, igas 5–6 ohvitseri, kuid enne väljasõitu selgus, et üks grupi juhtidest haiguse tõttu töödest osa võtta ei saa, — missuguse asjaolu sunnil grupid kujunesid võrdlemisi suurteks — 8 mehelisteks.

Alates 4. juulist oli kibe töö käimas. Kava oli kokku seatud nii, et 2–3 päevalise sõidu järele hobustele üks päev puhkust võimalduks, kuna kuulajatele enamasti ka nendeks päevadeks osaks sai kirjalikkude tööde täitmine. Kuulajate 1–2 päevalisele iseseisvale tööle järgnes kontroll grupi juhi poolt maastikul, kus lahendati kõik üleskerkinud küsimused ja lahku-

minekud talviste kaardile põhjenevate teoreetiliste ja suviste maastiku uurimistega seotud praktilistele lahenduse vahel. Need lahkuminekud on täiesti loomulikud, kui arvestada, et suurem osa meil tarvitada olevatest kaartidest oma vanaduse tõttu ja selguse puudusel seda pakkuda ei suuda, mis neilt vilunud silm nõuda võiks. Rõõmustavalt kohtasid kuulajad välisõidul meie Sv. topograafe, kes ajast mahajäänud Vene kaartide asemele uuemate täpsete, sõjateaduse nõudeid rahuldavate kaartide jaoks alusplanshette valmistamas olid.

Tööpäev kujunes maastikul tavaliselt järgmiselt. Võrdlemisi palavad juulikuu ilmad sundisid sõitu kell 5 algama, sest siis tuli jahedamatel hommikutundidel 25—35 klm. teekonna kestel omal ja hobusel vähem higistada. Oli sõit ülesande lahendamiseks, siis sõideti kas üksikult või paarikaupa, nii kuidas marshruti asjus sõbraga kokku leppida sai, — oli ju kõigil tung läbi vaadata võimalikult palju üksikasju ja tingimata selles järjekorras, mis originaalse lahenduse ideele kõige enam vastama pidi. Üksildust pooldajaid jälgis 10—15

sammu kaugusel välisõidu kestvuseks igale ohvitserile määratud husaar, kes salamahti igavuse eemal-tõrjumiseks mõnda oma kodu kolgas tuntud viisi oma ette vilistas.

Oli päevane ring läbi ja kõik tarvilikud märkused tehtud, siis hoolitseti kuumusest närtsima lõõnud keha karastamise eest lähemas järves või jões, nii kuidas taretaja poolt määratud öömaja seda võimaldas. Ruumika järve või jõe puudumisel tuli vahel sarnastes kitsastes voogudes oma patust keha karastada, kui seda on Kuremäe nunnade poolt pühaks peetud allikas. Seal tuli keha sõna tõsisel mõttes jao kaupa niisutada. Kahju ainult, et kõrvetav päike ikka kuival oleva suurema osa kehast selleks ajaks ära kuivatas, kui vähem osa külmas vees mõnusalt jahedust nautis. . .

Sellele järgnes harilikult lõunasöök või mõni lihtsam kehakinnituse toiming, — olenes ju see täielikult sellest, kus ja missugustes oludes korteris oldi. Piiriäärsete venelaste juures tuli leppida piskuga, sest et rahvas seal kehva, pered suurearvulised ja puhtuse harjumused just mitte kõige isuäratavamad. Setude juures oli asi paremal järjel, toidupoolne mitmekesisem, pererahvas harilikult sõbralikum ja puhtam. Eesti üksikutes metsanurga taludes toodi ette traditsioonilist külalise rooga, mis munade ja peki liitmises tulisel pannil saavutatakse. . . Linnakultuurist osa saanud peretütred ja pereprouad üllatasid vahel sarnaste menüüdega, mis kodune perenaine ainult suurepäevadel täidab. Restoraanid aga selle vastu katsusid pea igal pool üllatada soolaste hindadega, nagu eriti silmu kodukoha restoraan, kes seda väikest looma 30 marga eest tükk müüs. Õelgu siis veel, et ei hinnata prohvetit omal maal. . . Ühele restoraanile teeksin suksi erandi ja nimelt sellele, kus kõrtsipapa kirikuehitusega agaralt tegemist tegi, mida tõendasid vastavad annetuste kogumise üleskutsed restoraani seintel. Seal olid hinnad kristlikud.

Pealelõunane aeg kulus ära ülesannete kirjaliku osa täitmiseks. Rõõmustavalt olid nõudmised sellel alal täiesti jõudu mõõda ülesseatud. Mõningaid üleliigseid peensusi, mis veel eelmise aasta välitöödel lõviosa tööajast röövisid, ei nõutud nüüd enam. Seda võib seletada kuulajate praeguse suurema vilumuse ja kindralstaabi ülema üteluste mõjuga mineva aastase välisõidu lõpul.

Oldi sellega valmis, siis oli käes aeg puhata. Öökorterite suhtes oli meil maksev loomulik tung ikka koolide poole. Ja seda sellepärast, et koolid suvel vabad on ning tihti väga kenades parkides asuvad, kui kooliks on mõni endine mõisa härrastemaja või tore loss. Piiriäärses osas, kus riigistatud mõisad puuduvad, on valitsus terve rea ajakohaseid koolimaju ehitanud; kahju ainult, et mõned neist mustad on ja parasiitidest kihavad.

Tööde läbivaatuse päev erines sellega, et hommikul enne väljasõitu pühendati umbes 1—1½ tundi kirjaliku lahenduse läbivaatamiseks, ning alles siis sõideti välja, et tähtsamaid kohti valitud positsioonidest vaadata, või selgitada mõnda üldviga juhi kohapealse seletusega kuulajatele.

Peale lõunat oldi siis harilikult vabad. See aeg kulus tähtsamate kohalikkude asutuste või muinsuste

Sv. ü. õ. aastapäeva puhul.

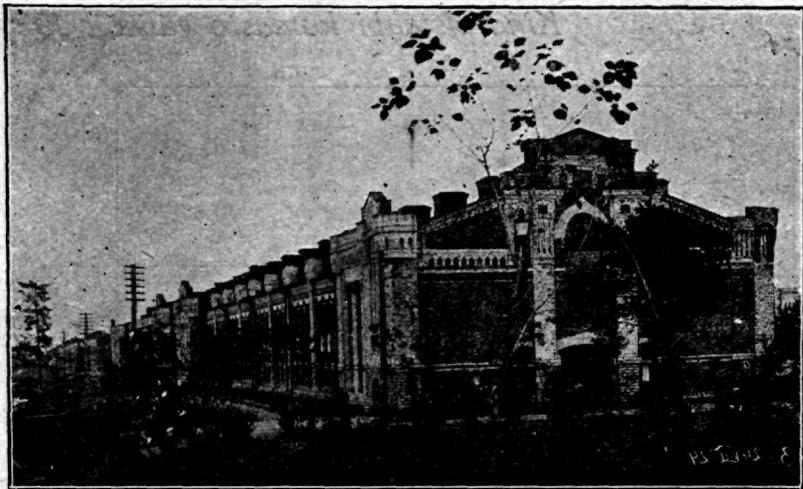
1. detsembri kangelaste mälestustahvel Sv. ü. õpeasutustes.

*Sv. ü. õp. aastapäeva
puhul.*

*Kadettide
üksuste elumaja Tondil.*

vaatlemisele. Nii vaadeldi vanade eestlaste vabadusvõitluse mälestusmärke ehk jälle Irboska, Vastseliina, Vasknarva, Jaanlinna ja Narva kindluse varemeid, Petseri ja Kuremäe kloostrid, Narva muuseumi jne., või tutvuneti sarnaste suvituskohtade eluga nagu Sillamäe, Mereküla, Narva-Jõesuu jne.

Vabadel õhtutel oli alati tegemist palju. Kas olid käsil vaieldud mõne päeval üleskerkinud printsipaalse strateegia või taktika küsimuse ümber või võeti osa mõnest kohalikust pidustusest. Ka laul ja mäng oli kursuslastele seltsiliseks; tihti lõlas mõlema grupi „ühendatud kooride“ ja solistide laul läbi metsade ja väljade. Sellele kajasid vahel vastu käskjalgade armsamad viisid teisest küla otsast. Kui olud seda lubasid, siis organiseeriti ka korrapäraseid dancing'uid.

Üksikud härrad pidasid veel mitmesuguseid kõrvalameteid. Nendest olgu nimetatud sportimine ja jaht. Reaalsest saagist võis üldise laua taga näha linde, vähke, kalu...

Tahaksin allakriipsutada kohaliste võimude, eriti sõjaväeliste vastutulelikkust. Nii tundus, et meie Narva garnisonis täielikult oma kodu olime sattunud. Diviisi ülema kt. kolonel Marderi lahkkel kaasabil ja osavõtul

võimaldusid mitmed sõjaliselt huvitavad reisud piiriäärseel maa-alal, mida kuulajad sõites ratsa füüsiliselt ettenähtud kava kestel täita ei oleks suutnud. Peale sõjaväeliste võimude pakkusid oma kaasabi mitmed piirivalve, politsei, omavalitsuse ja riiklise asutuse juhatajad.

Välisõit lõppes Narvas 13. augustil s. a. Selleks ajaks oli iga kuulaja sadulas keskmiselt ära sõitnud 650 klm.

Välisõit kestis 42 päeva. Seega siis tuleb lugeda möödunud välisõitu pikemaks oma kestvuse ja ärasõidetud kilomeetrite arvu poolest. Ka lahendatud ülesannete arv on seni rekordiline.

Võib olla, et mõnelt poolt tänavuse sõidu kohta sisuliselt arvustavaid märkusi kuuludub, kuid tuleb meele pidada, et käesolev sõit õpetöö oli, kus tulevaste kindralstaabi ohvitseridele peajasjalikult töö metoode kätte näidata taheti. Selles mõttes on kuulajate sise-mise äratundmise järele nii tööde üldkorraldaja, kui gruppide juhid, kindralstaabi kol. Salf ja Parv kõik teinud, et senised õpilased tulevikus iseseisvalt tegutsedes õiget rada sammuksid. A. N.

*Sv. ü. õp.
aastapäeva puhul.*

*Kadettide 1924 a. lend
ühes juhtide ja
õpejõududega.*

Kindralstaabi kursuste välisõit 1925 a. suvel.

*Kindralstaabi kursuslased ühes I diviisi
ülema abi kolonel Marderiga Mustjõe
ümbrusega tutvunemas.*

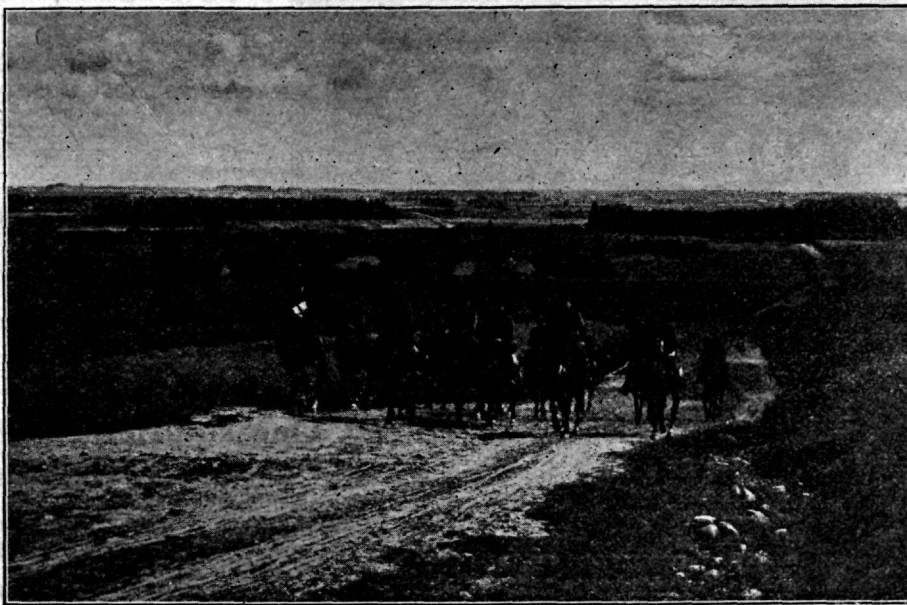

Grupp kursuslasi oma juhi kindralstaabi kolonel Salfiga välitööde kontrollil.

*Parvel üle Emajõe Kavastu mõisa
kohal.*

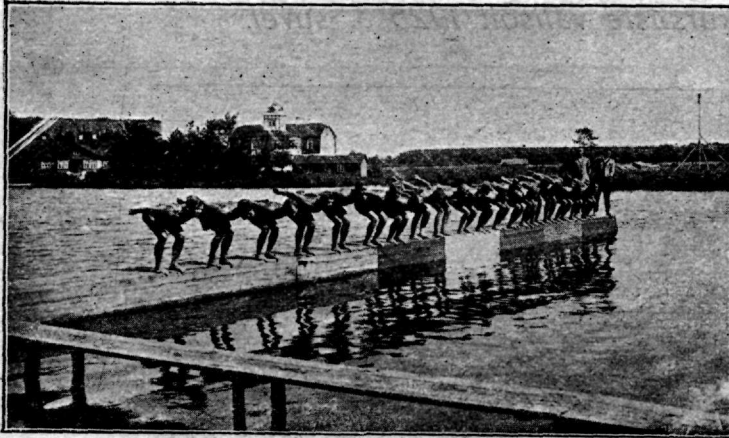
Kindralstaabi kursuste välisõit 1925 a. suvel.

Sõit Meremäele Vastseliina lähedal. Kindralstaabi kolonel Parve grupp.

Kursuslased Kuremäe kloostri allik-vees omi „patuseid kehi“ karastamas.

Sv. ü. õ.
kehalise kasvatus kursused.

Ujumise õppustel.

Kehaline kasvatus Sv. Ühend. Õpeasutustes.

Sv. Ühend. Õpeasutused, kelle ülesandeks on ettevalmistada juhte meie kaitseväele, kes oma vaimliste ja kehaliste omadustega vastaksid ajanõuetele nii rahu kui ka sõjaajal, kes juhusel, kui mõök on lühike, teevad sammu edasi, et vastast tabada, peavad ka kehalise kasvatus peale suurt rõhku panema. Ei ole küllalt, et teada, kuidas teha, vaid peab ka teadma mispärast teha. Sellepärast on katsutud rajada kehalist kasvatust Sv. Ühend. Õp. teaduslikule alusele, on kaasa tõmmatud tööle arstid, kes oma loengutega anatoomia, füsioloogia ja liikumise füsioloogia alal annavad näpunäiteid, kuidas toimida, ja arstilise ülevaatusena kontrollleerivad saavutatud tagajärgi.

Kehalise kasvatus sihi ei ole mitte üksikute rekordide ettevalmistamine võistlustele, vaid üldise tasapinna tõstmine. Kehaline kasvatus sõjaväes peab olema utilitaarne ja vastav sõjanõuetele. Sõdur peab olema sõjameheliikult terve, s. o. vastupidav, tugev, kiire ja otsusevõimeline. Ta peab oskama käia, joosta, ronida, hüpata, tõsta, kanda, pääletungida ja ennast kaitseda. Tehes nimetatud harjutusi arvestatakse ikka inimese keha füsioloogiliste omadustega, peetakse silmas, et lihaksete töö ei oleks mitte ainult sikergeetiline vaid vahelduv, et anda küllaldaselt tööd ka antagonistilistele lihastele.

Et kontrollleerida tehtud tööd ja saavutatud tagajärgi, pannakse toime aegajalt võistlused. Ka Tallinna Garnisoni võistlustest on õpeasutused igakord rohkearvuliselt osa võtnud. Võiks nimetada järgmisi võistlusi, kus õpeasutused omasid kohti: „Propa-

ganda jooks“ võitis õpeasut., individuaalselt kadettidel 2-ne ja 4-as koht, murdmaa jooks — II, III, V, VII, XI, XIII, XVI, ja XVIII kohad, võimlemise ja vehklemise võistlustel — võiml. vanem gr. II ja III koht, võiml. noorem grup. I, II, III ja IV koht, vehklemisel espadronil I, II, III ja IV koht, vehkl. tääckidel I, II, ja IV koht, teatejooksus ümber Tallinna — I koht, korv- ja võrkpalli võistlustel esimesed kohad, kergejõustiku võistlustel 4 esimest, 9 teist, 5 kolmandat, 4 neljandat, 7 viiendat, ja 8 kuuendat kohta, tennisvõistlustel ohvitseridele II koht, lendav posti jooks Tallinn-Piirita I koht, ujumise võistlustel I esimene, 3 teist, 2 neljandat ja 2 viiendat kohta.

Sv. Ühend. Õpeas. juures töötab kehal. kasv. kursus, kelle ülesandeks on ettevalmistada ohvitseri-instruktorid, kes võiksid töötada mitte ainult sõjaväes, vaid ka koolides ja seltskonnas. Praegu lõpetab kursuse teine lend, kes on juba paremini ettevalmistatud oma tööle kui esimene kiirendatud lend. Kursustel õpejõududeks on paremad Eesti sportlased oma erialadel

Eestis on juba varem teadlikult sporti harrastatud, kui mitte kaua, siis vähemalt suure eduga ja selle tõttu on meil kasutada nii mõndagi meie eneste spordisuuruste saavutustest. Ka ei ole unustatud silmas pidada ja alati jälgida kõiki teoreetilisi ja meetoodilisi uudiseid meie naabrite ja spordiilma suurrahvaste peres.

Kui senini töö on olnud rikkalik tagajärgedest, siis ka tulevik uutest kohustustest, sest saavutused kohustavad.

B. K.

Alalisväe ohvitseride kursused.

Suurem enamus meie ohvitseridest, kes asusid päale vabadussõja lõppu meie sõjaväe rahuageelse väljaõppele ja kasvatusel, olid saanud sõjalise hariduse sõja ajal lühendatud kavade piirides, kas Vene lipnikkude koolides või ka Vabariigi sõjakoolis. Sõjaline ettevalmistus ja teadmised, mis 3—5 kuu jooksul neis asutustes omandatud, oli mitmeti piiratud. Sõjaväljal täiendus see juba isiklike kogemustega ja vilumusega.

Rahua ajal võivad aga juhtivatel ja vastutusrikkatel kohtadel edukalt teenida ohvitserid, kes omavad peale praktiliste kogemuste ka küllalt laialdase teoreetilise hariduse.

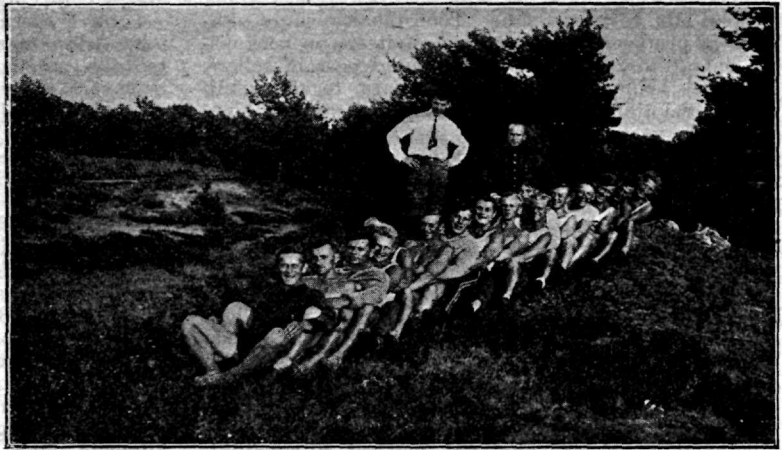
Niisuguseid elukutselisi ohvitseri hakkas kohe peale vabadussõja lõppu ette valmistama Vabariigi sõjakool, pikendades õpeaega kursuse läbivõtmiseks 3 aastani.

Ohvitseridel aga, kes sõjaageste lühendatud kavade järele ettevalmistust saanud ja aktiivteenistusse soovisid edasi jääda, tuli oma teadmisi, teoreetilisi kui ka praktilisi, täiendada, et rahuageise ohvitseri ülesandeid täites omale alluvaist nooremaid ohvitserit mitte piiratumate teadmistega olla.

Et sõjaagestele ohvitseridele võimaldada oma kutsehariduse täiendamist, kutsuti Sõjaministri päevakäsu (25. XI. 1920.) ellu vabariigi sõjakooli juures alalised „Alalisväe ohvitseride kursused“.

*Sv. ü. õ.
kehalise kasvatused
kursused.*

Tujuküllane puhkeaeg.

Iga kursuse kestvuse aeg määrati kindlaks 11 kuu peale ja selle aja jooksul pidi läbi võetama täieline sõjakooli programm.

Esimese kursuse peale komandeeriti 1920 a. detsembri kuus diviisidest, sõjaringkonnast ja 7. piiriküti pataljonist 75 ohvitseri (jalgväelased). Nendest moodustati 2 jalgväe klassi. Raske oli alguses peale pikka sõjaelu ja närvide pingutust õpetööle asuda. Puudusid õpevahendid, puudusid ka ajakohased ruu-

loenguist juba kaunis korrapärased õpivahendid kujunenud, mis märksa soodustavad viimaste kursuste tööd.

Augusti kuul 1921 a. lõpetavad 1-se kursuse ja loetakse rahuaaja ohvitserideks 53 jalgväelast.

Järgmise kursuse alul avatakse veel üks jalgväe ja üks inseneriväe ohvitseride klass. Kursustele komandeeritakse ka suurtükiväe ohvitserid, kes üldõpeained jalgväe ohvitseridega koos läbi lähevad, kuna eriala-

Sv. ü. õp. kehalise kasvatused kursused.

Võrkpall.

mid töötamiseks ja elamiseks. Iga algus on raske, ent raudsel tahtel saadakse üle kõigist takistustist. Õpetundidel ülestähendatud märkustest säetakse kokku loengud, harutatakse need pääle tunde omavahel läbi, paljundatakse ning levitatakse, ja nende järele valmistatakse repetitsioonidele ja kevadistele eksamitele. Loengud antakse edasi järgmiste kursuste kuulajatele, seal täiendatakse neid veelgi, parandatakse, palutakse lektorit läbi vaadata ja nõnda on nüüd neist

ained ja osa suviseid praktilisi välistegelusi eraldi läbi võetakse. 1922 a. juuli kuus lõpetavad 2-se kursuse 56 jalgväelast ja 8 suurtükiväelast. Inseneriväe klassis kestab õpeaeg ligi poolteist aastat ja detsembri lõpul 1922 a. lastakse välja esimene lend rahuaegseid inseneriväelasi — 8 ohvitseri.

Aast-aastalt võetakse ette väikesed muudatused õpekavades, tuleb juure uusi aineid, kuna mõned vähem tähtsad välja jäetakse. Kava, mis tuleb 11 kuu

jooksul läbi võtta, on suur. Tööd tehakse suure visaduse ja püsivusega. Enamjagu ohvitseride olemiseks eluaastates. Palju on möödunud aastaid sellest, kui veel koolipoisina õperaamatutega tegemist tuli teha. Seljataga on hulk pikki sõja-aastaid. Uute teadmiste vastuvõtlikkus on kursusaja alul väga raskendatud. Nii mõnedki uneta õõd enne repetitsiooni veedetakse loengute ja raamatute taga. Kursuste juures olev suur ühiseluruum, kus igal ohvitseril tarvitada voodi, öökapike ja taburett (need kolm asja kokku nimetakse naljatades „oma hotelliks“, kuna ühiseluruum ise „Tschungarei“ nimetust kannab), näeb välja õsiti raskemate repetitsioonide eel kui kirik, kus igal küünal või kaks öökapi pääl põleb, sest süda-õõl kustub elekter, kuna veel tarvis on läbi lugeda mõnikümme lehekülge, mida homme lektorile vastata.

Kolmas kursus töötab kahe jalgväe-, ühe suurtükiväe- ja ühe inseneriväeklassiga ja juulis 1923 a. lõpetavad kursuse 87 ohvitseri, nendest 20 suurtükiväelast.

Sama arvu klassidega asub tööle ka neljas kursus. Vahepeal on kursused liidetud Sõjaväe Ühendatud Õpeasutustega. Uuesti algab palavikuline töö, õpitakse, antakse repetitsioone, valmistatakse eksamite, mida kursandid nimetavad „Pealetungiks prohvetite poolt“. 1924 a. suvel lõpetavad neljanda kursuse, ning komandeeritakse oma väeosadesse tagasi 67 jalgväe ja 19 suurtükiväe ohvitseri.

Inseneriväeklassis kestab õpetöö sedakorda ligi kaks aastat ja alles käesoleva aasta juuni kuulatakse välja 2-ne lend — 16 alalisväe ohvitseri.

Sõjaväe ühendatud õpeasutuste kadettide pataljon.

29. aug. 1924—29. aug. 1925.

Täna on sõjaväe ühendatud õpeasutuste suupäev. Pühitsedes oma teist aastapäeva, saadab ta meie rahvaväe ridadesse uue lennu noori juhte-ohvitseri. Ei ole sel puhul vast üleiligne pilku heita õpeasutuste möödunud aasta elule, oli ju see aasta õpeasutustele ja eriti just sõjakoolile (kadettide pataljonile) üks raskemaist.

Mälestub eelmine aastapäev. Sõjakooli saal. Pikade pidulaudade ääres õpeasutuste juhtivad jõud, külalised, kadetid ja aspirandid ning nende õpetajad-kasvatajad üheskoos. Muusika, kõlavad tervitused, helisevad isamaalaulud. Ja kõned... Kui palju oli neis nooruse tuld ja värskust, kui palju optimismi ja usku oma eesmärkidesse ja jousse.

Möödus aastapäev. Tulid noored. Üle kaheksa nooremehe oli kooli astumiseks soovi avaldanud, et pühendada end sõjamehe raskele ja vastutusrikkale kutsele, kuid rohkem kui pooled neist pidid sellest loobuma. Vastu võeti ainult füüsiliselt kõige arenumad ja vaimliselt andekamad.

Alustati tööd. Pääle lühikese rivilise ettevalmistuse algas teoreetiline ja praktiline õpetöö klassides. Käskkäes eriõpeainetega ja rivilise ettevalmistusega tuli end täiendada ka üldõpeaineis. See kõik nõudis püsivust ja tahtejõudu, kuid mitte kõigil ei jatkunud seda. Nii mõnigi oli sunnitud koolist lahkuma. Jäid need, kel jatkus jõudu ja julgust kõikide raskuste jaoks.

Kesk töötuhinat saabus 1. detsember 1924 a. Eelmine päev oli pühapäev. Kadetid ja aspirandid, kes eelmisel õhtul hilja linnast koju tulnud, — oli ju see ainuke vabam õhtu pika väsitava nädala jooksul, — magasid raskesti. Üksustes kõlasid ainult korrapidajate rütmilised sammud. Äkki avaneb uks ja ruumi tungib salk sõjariistus isikuid, avades tule revolvi-

Suve perioodil tegutsetakse harilikult väljalahendakse maastikul gruppides taktilisi ülesandeid, teatakse topograafilisi töid jne. Jalgväelased ja ratsaväelased võtavad läbi lahinglaske kursuse põsistest ja kuulipildujaist, tegutsedes väiksemate üksuste — jao, rühma, kompanii ja osalt pataljoni ülematena. Suurtükiväelased komandeeritakse laskmisteks poligonile, inseneriväelased teevad igasugused ehitus- ja purustustöid. Suvel õpitakse tundma ka teisi väeliike — tegutsedes koos tankide ja lennuväega, tehakse õpereise merekindlustesse, sõjalaevadele, lennuväkke, arsenaali, suurematesse tehastesse jne.

Käesoleva aasta juuli kuus läheb välja 5. lend — 91 ohvitseri ja 3 ohvitseri asetäitjat, neist 18 suurtükiväelast.

Nii on käesoleva aastapäevani alalisväe ohvitseride kursustelt kõikidest väeliikidest kokku läbi käinud üle 400 ohvitseri.

Augusti algul k. a. komandeeritakse ohvitseride kursuste juure täiendusõppustele kutsutud reserv-ohvitserid. Siin võetakse nendega lühidalt läbi — niipalju kui ühe kuuga piiratud aeg seda lubab — teoreetiliselt, praktiliselt ja näitliselt teadmised, mis juhtidele sõja korral esimeses järjekorras tarvilikud, tutvustatakse uuendustega taktika, relvastuse, määrustikkude ja lahingupidamise viiside alal. Pääle selle lähevad reservohvitserid väeosadesse laiali.

Alalisväe ohvitseride kursuste tegevuse eesmärgiks ja sihiks on olnud alati — täiendada kuulajaskonna teadmisi tema erialal ja ette valmistada ohvitseri, kes oleksid meie sõjaväe tublideks kasvatajateks rahualal ja väärseteks juhtideks sõja korral. O. J.

test ja püstol-kuulipildujaist magavate kadettide päale. Esimesena langeb korrapidaja. Samal silmapilgul lendavad ruumi läbi akende visatud käsigranaadid, lõhkedes voodite vahel. Unest virgunud kadetid ei kaota aga pääd. Mitte asjata pole raisatud koolis veedetud päevad, on ka midagi õpitud. Kiirelt haaratakse relvad, korraldatakse read ja mõne minutiga on pääletungijad põgenema löödud. Mitte hirm ja ahastus ei peegeldu kadettide silmis, vaid julgus ja meelekindlus. „Tasuge kätte, tasuge ka minu eest... ma ei suuda enam...“ — on surmavalt haavatud kadeti viimased sõnad oma kaaslastele.

Kommunistide alatu mõrtsukatöö riisus kadettide perest neli noort, elurõõmust, lootusriikast elu. Need olid 2-se ja tehnilise kompanii kadetid: Aleksander Teder, August Udras, Arnold Allebras ja Aleksander Tomberg. Haavata said kadetid: Pesur, Mölder, Steinbick, Hanni, Eekbaum, Saulepp, Mikk, Jakobson, Stamm ja Dreimann.

Vaevalt möödusid esimesed ärevad päevad, kui jätkati katkestatud õpetööd. Töötati veel suurema hoo ja pingutusega, sest möödunud sündmused olid juhtinud tähelepanu nii mõnelegi puudusele, mis nõudsid kõrvaldamist.

22. detsembril l. a. ülendati merikadetid meriväe noorem-leitnantideks, seega lahkusid õpeasutuste kadettide ja aspirantide perest merikadetid, oma osalise eesmärgi kätte saades.

Saabusid jõulud. Puhkusele sõitsid ainult pooled kadettidest. Ülejäänud veetsid pühad õpeasutustes, kuid meeleolu see kellegil ei rikkunud.

Pääle pühi jatkus töö endises tempos. Vaheldust tõi ainult vabariigi aastapäev oma traditsioonilise paraadi ja pidustustega, ja naabririikide riigipäade vastuvõtmised, kus ka kadettidel esineda tuli.

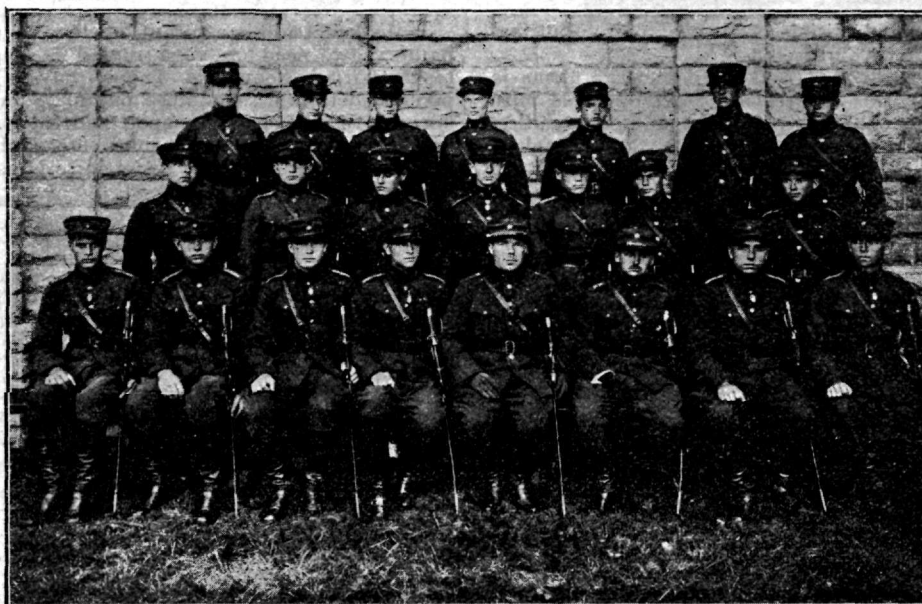
Märtsikuu esimestel päevadel lõpetasid aspirandid oma 11-kuulise õppuse õpeasutustes ja saadeti väeosadesse laiali, et seal oma teadmisi kaitsevälastele edasi anda. Nemale on kohustatud teenima kuni teenistusaja lõpuni, et siis, kui sellele vastavad, tagavara-väe lipnikuna oma elukutse juure tagasi pöörata.

Järgmine aspirantide kursus algas oma õppusi aprilli algusel. Esimestest päevadest alates satub noor aspirant õppevoolu, kus päärõhku pannakse praktilisele väljaõppele, kus noort meest ümber töötatakse moodsa sõja nõudeid vastavaks kaitsevälaseks ja pärastpoole meie maleva nooremaks juhiks — allohviteriks. Pääle viimase õiguse saamist vältavad aspirantidel edasi silmaringi laiendus ja täiendusõppused klassides, ning pääle nende lõppu, s. o. 11-kuulist õpeasutustes viibimist, lahkuvad siit, et kaitsevälasteenistusele juure minna.

suure vastutulekusega kõiki meie õpilastele näidati ja seletati.

23. juunil paigutati Sv. ühendatud õpeasutuste ohvitseride kogu sõjakooli (kadettide pataljon) ja alalisväe ohvitseride kursuste poolt kdt. 2-se kompanii ruumi mustast marmorist mälestustahvel, millesse graveeritud kuldtähtedega 1-sel detsembril isamaa eest langenud kadettide-kangelaste nimed. Tahvli ülesseadmine ja avamine, millest osa võttis üle 500 inimese, kujunes suurepäraseks pühalikuks tseremoniiks, mille avas õpetaja Stockholm sütitava jutlusega, tuletades meelde langenud noorte ohvert oma isamaa ja kaasinimeste eest. Jutlusele järgnesid õpeasutuste ülema ja teiste vaimustusest hõõguvad kõned, milles alla kriipsutati langenute kangelastegu ja juuresolijaid üles kutsuti nende mälestust igavesti austama. Samal päeval ilmus ka õpeasutuste ülema

Sv. ü. õ. aastapäeva puhul.

Sv. ü. õ. kahurväe klassi 4. rahuagne lend 1925 a.

Mai algul lõppes kadettide talvine õpeperiood. Algasid eksamid ja praktilised tööd. See töö sundis välistöö pea seisma jätma, eriti tehn. komp., kus näituseks ühel nädalal kuni 4 eksami tuli anda. Nimeitud tegevus, mis kestis vanema kursuse kadettidel kuni juuli kuuni, kuna noorema ja keskmise kursuse kadetid omadega juba juuli kuus lõpule jõudsid ja suviste laskeharjutustega ning välisõppustega algust tegid. Vastandiks talvisele õpeperioodile, kus suurem osa tundeid oli määratud üld- kui ka spetsiaalainete teoreetiliseks omandamiseks, sai suvine õpeperiood ainult puhtpraktiliseks tegevuseks kasutatud.

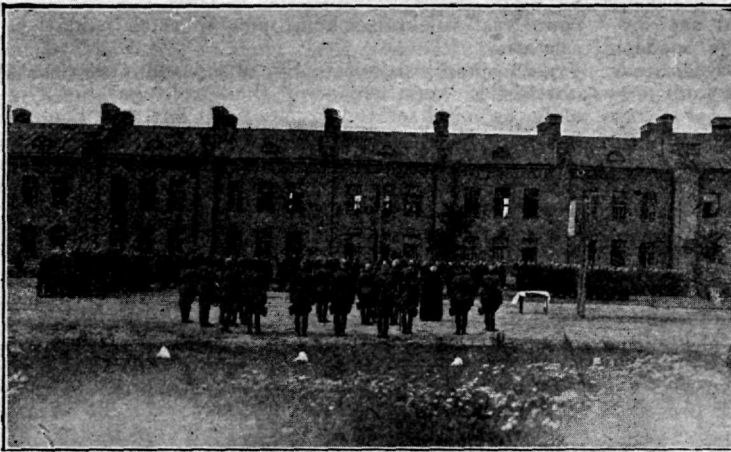
See periood on füüsiliselt raskem õppuse aeg, kus on igasugused lahinglaskmised ja väliõppused päeval ja öösel. Samal ajal kad. ja aspirantide teoreetiliste teadmiste kindlustamiseks ja silmaringi laiendamiseks korraldati rida mitmekesiseid praktilisi töid, eriti tehnilise kompaniile inseneriväeosade juures ja teiste väelikeidega tutvumise õppusi, näiteks: koostöötamist soomusrongi, autode, tankide, lennukite ja suurtükiväega; tutvumist kindlustus-suurtükiväe ja laevastiku tegevusega jne. Ka korraldati kadettidele ja aspirantidele ekskursioon Daani laevadele, kus

käukiri, milles kästakse langenute nimed üksuste nimekirja igaveseks sisse kanda ja neid iga õhtu ülugemisel välja hüüda, mille peale vastatakse: „1. detsembril 1924 a. langenud võitluses vaenlaste-kommunistide pealetungi tagasilöömisel.“

1. juulil kad. ja aspirantide peresse astusid noored mereväe kadetid, kes pääle lühikest rivilist ettevalmistust laevade pääle läksid, et seal oma meremehe õppusi ja tegevust alata.

8. augustil andsid noored kadetid ja aspirandid oma truuduse töötuse isamaa kaitseks valvel olla.

Ei saa ka tähendamata jätta, et kadettidel ja aspirantidel mitte ainult tööd ei nõuta, vaid ka nende meelelahutuse eest hoolitsetakse, vaatamata selle pääle, et see tarvilise krediidi puudusel õpeasutuste juhtivatelt jõududelt suurt jõupingutust nõuab. Nii näituseks on kadettidele ja aspirantidele sisse seatud vaba aja möödasaatmiseks oma korralikult sisse seatud kasiino, mis varustatud mitmesuguste mängudega ja lugemislauaga, kuhu käib kümnekond kodu- ja väljamaa ajakirja ja kõik suuremad kodumaa ajalehed. Pääle lugemislaua on tarvitada õpeasutuste raamatukogu, mis sisaldab üle 15.000 köite mitme-

*Sv. ü. õ.
aastapäeva puhul.*

*Kadettide ja aspirantide
truuduse töötuse andmine
8. aug. 1925 a.*

suguseid ilukirjanduslisi ja teaduslisi töid. Muusika-armastajate tarvis on kasiinos klaver.

Möödunud talvel korraldati õpeasutuste ülema ja tema abi eestvõttel kadettidele ja aspirantidele mitu perekondlist koosviibimist (ka oma jõulupuu), millest peale kadettide ja aspirantide poolt kutsutud omakste ja külaliste ka mitmed Vabariigi Valitsuse liikmed hra sõjaministriga eesotsas ja paljud vanemad sõjaväelased osa võtsid. Tähendatud koosviibimistel külalistele meelelahutuseks pakutavate palade hulgast said eriti sooja poolehoiu osaliseks kadettide puhkpillide orkestri ja laulukoori ettekanded.

Lõpuks ei saa allakriipsutamata jätta kadettide ja aspirantide suurt armastust ja huvi spordi vastu, mis suhtes neile ka igatpidi vastu tulla on püütud.

Praegu on nende kasutada võimlemis- ja vehklemissaalid, kaks suurt tennise, kaks volley-nalli, üks basketpalli plats, ühes tarviliste sisseseade- ja mänguabinõudega. Pääle selle on igas üksuses tarvilised abinõud kergejõustiku, samuti ka talispordi harrastamiseks.

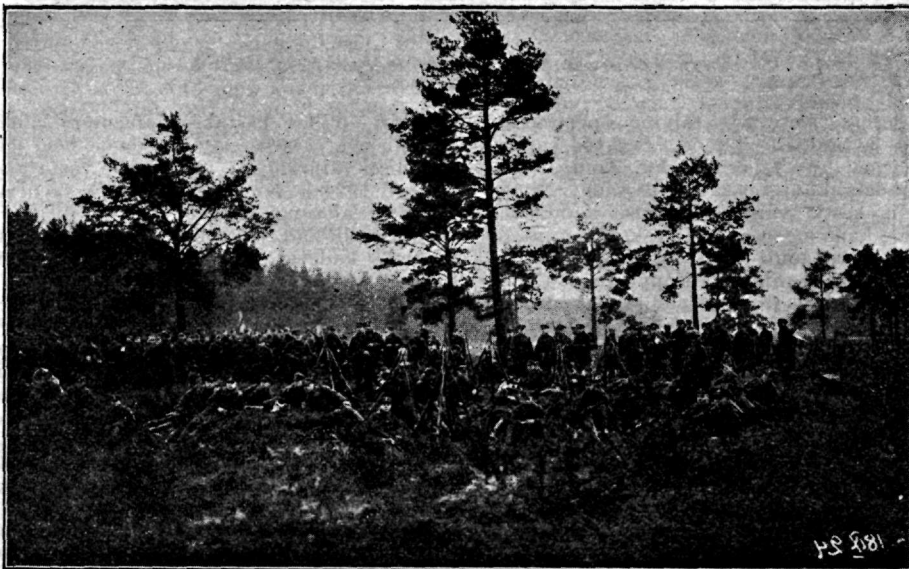
Mis kadettide ja aspirantide elus veel suure tähelepanu väärt, need on väga soojad ja kaastundlikud tervituskirjad Soome ja Leopoli (Poola) kadettide poolt 1. detsembri sünnimälestuse puhul. Sõbraliku vahekorra süvenemiseks on Leopoli kadetid meie kadettidele oma ilusa albumi saatnud, mis jääb kalliks ja kauniks mälestuseks meie kadettidele ja aspirantidele.

Täna sel päeval kadettide ja aspirantide perest lahkuvad 20 jalgv. vanema kursuse kadetti, kes ülendatakse noorem-leitnantideks.

Aasta tegevust kadettide ja aspirantide juures vaadeldes, peab tähendama, et raskusi on juhtidel kui ka õpilastel olnud, kuid tööd on suure huvi, energia ja armastusega tehtud, mis suunitud meie riigi julgeoleku ja kodukolde kaitseks.

Olgu selle töö ja jõupingutuse pandiks teadmine, et meie esivanemate täideläinud soovi — vabadust — ei saa keegi röövida kui meie oma tõsist sõjamehe tööd neist mitte vähema visadusega suudame jätkata.

Sv. ü. õ. aastapäeva puhul.

Kadettide pataljon puhkab pääle öösisst manöövrit metsas.

Allohvitseride tähtsusest sõjaväes.

Allohvitseril on praegusel ajal määratu tähtsus, mitte üksnes noorsõduri õpetamises ja kasvatamises, vaid palju rohkem lahingus.

Viimastel aastatel on tehnilised sõjapidamise vahendid suuresti arenenud, mille tõttu lahingvormid on muutunud õredaks. Sarnane kord ei võimalda ohvitseril ka kõige parema tahtmise juures laiali paisatud algüksuste liikumist, tuleandmist ja muud tegutsemist vahendada juhtida ja normeerida. See ülesanne jääb enam kordadel jao ja rühma ülemate, iseäranis esimeste hooleks. Külmaverelise, julge iseseisva tegutsemise võime ja kohusetruu jaoülemate tegevus otsustab sarnastel kordadel tihtigi lahingkäigu, seda enam et praegusaja lahingud esinevad oma pika kestvusega, äärmise jõupingutusega ja võitlejate vaimlise ning füüsilise ja väsitamisega.

Meie kaitseväge jalgväe allohvitseride ettevalmistus sünnib S. Ü. Õ. asutustes, allohvitseride õppepataljonis, mis tegutses varemalt allohvitseride kooli koosseisus ja on võrsunud vabadussõja aegsest Tallinna tagavara rügemendi õppepataljonist.

Sellel alal on tegutsemas ka veel diviiside õppekompaniid ja tihtigi on kerkinud küsimus, kas on allohvitseride õppepataljonil eluõiguse nende õppekompaniide ees. Vastust ei pruugiks otsida teoreetilistest targutustest, vaid seda tõelikkust kinnitavad juba ise näited igapäevasest elust, et edu on silmnähtavalt suurem, kui juhtimine ühe isiku kätes ja kus väljaõpe-kasvatus sünnib ühisel doktriinil, seda enam et meil puuduvad senini veel paljudel aladel ajakohased ja meie oludele vastavad eeskirjad ja määrused.

Praeguse lühikese teenistuse aja tõttu ei ole võimalik pakkuda allohvitserile laialisi teoreetilisi teadmisi ja sellest väljamineks on õppepataljonis õppuste läbiviimisel pearõhku pandud väljaõppe praktilise külje peale, et neidki piiratud teadmisi tulevane allohvitser oskaks tegelikus elus noorsõdurile eduga edasi anda, mis annab suure tähtsuse allohvitseri tööpõllal. Allohvitseri, kui instruktori ettevalmistus on üks raskeimatest ülesannetest õppe ajajärgus, mis tähtsal määral õpilaste indivuaalsetest omadustest ära oleneb. Määrates varakult õpilasi praktikantidena jaoülemate ja rühma vanema kohtadele, kus nad võiksid aegsasti omada praktilisi kogemusi ja tutvuneda iseseisva juhtimisega, kuid arvesse võttes sääluures nimetatud kohtade ning õpilaste arvu ja kursuse aja minimaalset kestvust, ei suuda siiski kõik õpilased end tarvilisel määral tegelikult ette valmistada.

Päale viimase täieliku allohvitseride kursuse lõppu valgus käesoleval kevadel meie maleva ridadesse õppepataljonist jällegi kaunis arvukas nooremate juhtide kogu, kellel avanes võimalus muuseas sooritada

Sv. ü. õ. aastapäeva puhul.

Allohvitseride õppepataljoni ülem kolonel-leitn. Lõhmus.

katseid omis võimetus tõetruult võitlustes detsembri kuu sündmuste puhul.

Kursuse vaheaeg sai ärakasutatud alale jäänud kaadri teadmiste täiendamiseks puht praktilistel võtetel õpetamise alal.

Käesoleval ajal on lühendatud kursuste ettevalmistus käsil H.

Sõjaväe ühendatud õpeasutuste tehnilised klassid ja õppetöökojad.

Sõjaväe tehnikakooli likvideerimisega 1923 a. läksid selle kooli ülesanded üle Sv. ühendatud õpeasutuste tehnilistele klassidele.

Õppetöö kestvus tehnilistes klassides on 3 aastat neile, kes täieliku keskkooli haridusega sisse astuvad, ja 4 aastat neile, kes praeguse keskkooli 3 klassi lõpetanud. Sellega on tehnilistes klassides õppetöö aeg ühe aasta võrra pikem kui teistes klassides, mille tingib tehniliste eriainetate õppimine.

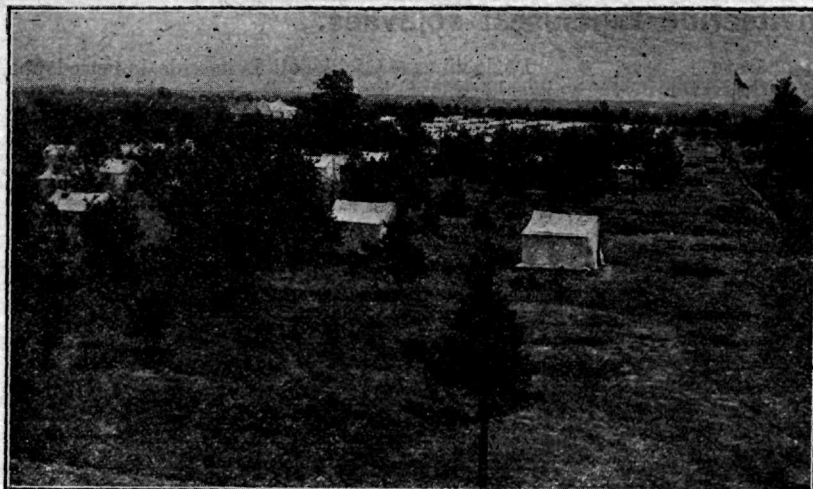
Esimese ja teise õppeaasta kursuse ained on ühised kõigile klassidele, kuna teise õppeaasta teisest semestrist jagunemine erialadele algab paralleelselt kõikide klassile sundusliku ühiste ainete õpetamisega. Põhikirjas on ettenähtud mitmed erialad, kuid praegu tegutseb 2 eriala: side-elektrotehnika ja sapööri-ehituse grupid.

Ühistest tehnilistest eriainetest on tähtsamad: tehnoloogia, mehaanika, elektrotehnika, staatik ja tegevusõpetus, arhitektuur, soojusjõumasinad, üldine masinõpetus, lõhkeained, mürgised gaasid, miiniasjandus ja purustamistööd, fortifikatsioon ja tehnilise side joonestamine.

Päale nende võetakse läbi pioneer-grupis hüdrotehnika, ehituste projekteerimine ja eelarvete kokkuseadmine, teed ja sillad, raudteesajandus ja betoonitööd; sidegrupis: nõrgavoolu tehnika, kõvavoolu tehnika, raadioasjandus ja elektrivõrkude projekteerimine.

Tehniliste eriainetate loengud korraldatakse vastavates eriklassides, praktilised tööd aga vastavates kabinetides, laboratooriumites ja õppetöökojades.

Peale selle korraldatakse iga aasta ekskursioonid suuremaise ja eeskujulikuma iseseisvusse tehasesse ning töö-

Sv. ü. õp. aastapäeva puhul.

Allohvitseride õpepataljoni
laagri ülevaade 1925 aasta
suvel.

kodadesse komandeeritakse kadette praktilistele töödele väljaspool õpeasutust jne.

Tehniliste klasside juure kuuluvaid kabinette ja laboratooriume tarvitavad ka kõikide teiste klasside õpilased ja kuulajad, eriti aga sõjaväe tehnilise side õpinguil.

Praegu funktsioneerivad järgmised laboratooriumid ja kabinetid: nõrgavoolu-, säde-telegrafi-, kõvavoolu-, sapööri- ja ehituse-, mootor-mehaanika-, sisemise põlemisega masinate laboratoorium ja fotokabinett. Õpetstarbeks kasutatakse ka kohalikku elektrijõujaama oma uue eeskujuliku sisseseadega (turbagaasi generaatorid, gaasimootoritega kokku 140 HP) samuti õpeasutuste autogaraashi mehaaniliselt liikuvate veoabinõudega.

Laboratooriumite ja kabinetide korrastamist toimetavad vastavad instruktorig-eriteadlased. Juhatavad peale õpetõde kõiki nende eriala kuuluvaid majanduslisi töid, nagu veoabinõude ja sideabinõude, valgustusliini ja veevärgi korrashoidmist, hoonete parandustöid jne.

Õpetõkodade ülesanne on võimaldada tehniliste klasside kadettidele ja inseneriväe klassi ohvitseridele tehniliste eriainate praktilist äraõppimist, harjutada neid igasugu tööriistadega ja masinatega ümber käima, ning anda teatud ulatuses sõjaväeelus tarvisolevat tööoskust.

Õpetõkoad koosnevad järgmistest töötubadest: lukusepa-, mehaanika-, puusepa-, maalija-, sepa- ja valukoda, elektrotehnika- ja galvanoplastika-, autoparanduse- ning vulkaniseerimise töötuba ja joonestamisbüroo.

Töötubades on omad meistrid-eriteadlased, kes kadettide ja ohvitseride praktiliste tööde juures õpetõkodade ülema lähemaiks abiliseks olles, masinate ning tööriistade seisukorra eest hoolitsevad. Õpetõdest vabal ajal täidavad need meistrid ühes töökompaniile alluvate sõdurite ja ametmeestega igasuguseid majanduslisi töid vastavates töötubades.

Õpeasutuste alla kuuluvate suurearvuliste ja laialiasetatud üksuste majanduslisi töid on lõpmata palju, mille täitmine äärmiselt piiratud tööjõudude arvu juures õpetõkodadele raskeks koormaks on.

Õpetõkodade juures on tehnilise varustuse ladu igasuguste tarvisolevate tööriistade ja materjalide jaoks.

Õpetõkodades töötavad noorema ja vanema tehnilise klassi kadetid gruppina, igauks 6 tundi nädalas, kolm päeva kaks tundi järjestikku pärast kadettide tunde. Täiendusklassi (lõpuklassi) kadetid töötavad pääle töökodade veel laboratooriumes ja kabinetides vastava eriainega seotud ülesannete lahendamise alal. Samuti töötavad ka töökodades ja laboratooriumes ohvitseride kursuste inseneriväe klassi kuulajad ja teised ajutised praktikandid, nagu meriväe jungid ja sõdurid.

Õpetõde töökava ja ülesannete kokkuseadmisel on silmaspeetud põhimõte, et igauks praktikant pääle hakkaks kõige lihtsamast asjast ja tööviisist, aegamööda üle läheks raskemale ja keerulisemale tööle, kõikide viimaseaja tööviisidega ja tehniliste abinõudega tutvuneks ja lõpuks valmis teeks mõned praktilise tähtsusega riistad, mis töökodades või mujal kasutatavad. Suuremad tööd lõpetatakse grupi ühisel jõul, kui aeg seda nõuab.

Arvestades sellega, et ühe klassi õpilaste arv harilikult 24 kuni 30 ja ühe meistri juhatuse alla mitte üle 10 praktikandi soovitav anda ei ole, on praktikandid jaotatud harilikult esimesel aastal kolme gruppi, 8—10 meest igas grupis. Teisel õpeaastal ja lõpuklassides on teistsugused gruppide jaotused, vähemarvulised grupid, kus iga praktikant teeb iseguseid töid. Mehaanikatöötöas, kus mitmet liiki masinad seisavad, nagu treipingid — suuremad ja väiksemad, puurmasinad, freespink, rauahööveldamise ja -saagimise masin ja teised, teevad kadetid ka esimesel aastal igauks isesugust tööd, teatud aja pärast ülemines ühe pingi (masina) päält teisele. Lukusepatöötöas tehakse pääle harilikude lukusepatõde veel plekisepa- ja vasesepatõd, autogeenilist sulatamist ja kokkukeetmist, pneumaatiliste tööriistade tarvitamist ja muud.

Sepikojas on tarvitusele võetud peale kivisõe ja puusõe küttaaineks veel turvas ja turbakoks, mille kasutamiseks eriline metalli kuumendamisahi on konstrueeritud ja mille tõttu küttaaine hankimine osutunud märksa odavamaks.

Õpetõkodade laiendamist takistab asjaolu, et tarviliikud eelarvesummad selleks on jäetud kinnitamata, kuna vana sisseseadega siiski ära tehakse õpekavades ettenähtud ja ka jooksvad majanduslised tööd.

Sv. ü. õp. aastapäeva puhul.

Kahurväe õpegrupp Jägalal
laagris.

S. Ü. Õ. suurtükiväe õpegrupp.

Kuu aja pärast saab 6 aastat täis, kui Vabariigi sõjakooli patarei lasi välja esimese lennu suurtükiväe ohvitseri — see oli 5-dal oktoobril 1919 a.

Mõni aeg pärast esimest lendu võeti vastu järgmine kursus. 1920 a. sügisel lasti sellest kursusest osa lipnikkudena välja ja teine osa jäi edasi õppima, ning lõpetasid esimese rahuaegse kursuse augusti kuus 1921 a.

Käesoleval aastal on arvupoolest 4. rahuaegne lend. 29. augustil 1923 a. moodustati suurtükiväe Õpedivisjon, mille koosseisu kuulus suurtükiv. aspirantide kursus. Õpedivisjoni ülemaks määrati major Grauen. 26. septembril 1924 a. nimetati suurtükiväe Õpedivisjon suurtükiväe õpegrupiks.

Nii siis suurtükiväe õpegrupp kujutab enesest riviliselt säärast õpetuskursust, kus saavad suurtükiväelise ettevalmistust tegevad suurtükiväe ohvitserid, tagavara suurtükiväe ohvitserid ja suurtükiväe allohvitserid, ning õpegrupis on olemas veel täienduskursuse üleajateenijate. Suurtükiväe õpegrupil on mitmekesine ülesanne ja sellele vastavalt ka õpeprogrammid.

Kadette ja aspirante valmistavad teoreetiliselt ette lektorid, kuid üleajateenijate ja allohvitseride ettevalmistus teoreetiliselt ja ka praktiliselt lasub õpepatarei kaadri õlul. Pääle selle on olemas üleajateenijate kursus, mille jaoks eraldi kaadrit ei ole.

Õpekursuste läbimisel pannakse suurt rõhku rivilisele ettevalmistusele ja praktilisele küljele, mille töö lasub õpegrupi kaadril. Praktilised rivitunnid on talve jooksul iga päev peale teoreetilisi tunde. Suvel on õpegrupp täies koosseisus Jägalal

suurtükiväe laagris, kus sooritab laskeharjutused terve laskeperioodi jooksul ühes diviisi suurtükiväega.

Käesoleval suvel võtsid õpegrupi üksused esimest korda osa võistluslaskmistest numbritele, kus kadettide patarei tuli esimesele kohale. Pääle laskmiste on laagris igasugused õppused, kus praktilist külge silmas peetakse, nagu väljasõidud positsioonile, vaatepunktide valikud, laskeandmete ettevalmistus jne.

Et kergemini silm ära harjuks maastikuga laskmistel, oli õpegrupi laagris tänava sisse seatud väike näitlik poligoon, kus kadetid ja aspirandid ennast praktiseerivad laskmises ja laskeandmete väljaarvamises. See näitlik poligoon oli meil uudus ning kasvandikud olid sellest väga huvitatud: suure isuga viibiti sääl möödumail tundidel. Eriti huvitav oli laskmine väikese tangi pihta.

Heites pilku tehtud töö tagajärgedele, leiame, et kadettide ja endise sõjakooli patarei on lõpetanud ja ülendatud 1919—1925 a. jooksul hulk ohvitseri. Märtsi kuul läks välja suurtükiväe aspirantide kursuse esimene lend, kus 11-kuulise õppuse viljana kursuse lõpetasid 8 aspiranti. Allohvitseride õpepatarei on välja lasknud 5 lendu ja seega tuntavalt täiendanud meie suurtükiväe kaadrit.

Ka üleajateenijate täienduskursuse on lõpetanud hulk alamaid juhte, kes oma väeosadesse tagasi läinud, et sääl uute teadmiste ja laialisema silmaringiga oma endist tööd jätkata.

29. augustil ülendati noorem-leitnantideks 19 kadettide patarei lõpetanud kadetti ja peale selle veel üks aspirant-ekstern.

Üleajateenijate allohv. täienduskursused.

1923 a. septembri kuus algas õppust allohv. õpepataljoni juures esimene üleajateenijate allohvitseride täiendus-kursus, mis määratud sõjainistri poolt nendele üleajateenijatele allohvitseridele, kes pole mitte omanud allohvitseri kutsele vastavat sõjaväelist haridust.

Esimese kursuse kestvus oli määratud 4 kuud. Selle möödumisel ja lõpukatsetel selgus, et üleajateenijaid allohv. varustada põhjalikult nüüdsel ajal neilt nõuetavate teadmistega omal erialal, on 4 kuune õppeaeg selleks lühike, sest ka kõige intensiivsema töö juures ei jõua selle ajaga õppekava läbi võtta. Siiski

lõpetas esimene kursus õppuse hääde ja osalt väga hääde tagajärgedega. Järgmise kursuse kestvus pikendati kuni 6 kuud. Pääle väeosade komandeeris kursustele allohv. ka piirivalve valitsus. Teine kursus algas 1. mail 1924 a. ja lõppes novembri kuus samal aastal. Lõpukatseteks määratud komisjon hindas kõigis kursustel läbi võetavates õppeainetes lõpetajate teadmised väga hääks.

Järgmine — seega juba kolmanda kursuse õppus algas käesoleva aasta 1-sel veebruaril.

Esimesel augustil s. a. lõpetas kursus õppuse. Lõpukatse komisjoni otsus allohvitseride-lõpetajate

teadmiste ja oskuste kohta oli väga häa. Senini kursustele ilmunud allohvitserid on suuremalt jaolt vanemad mehed, komapniide veltveebid, rühmade vanemad ja ka jao ülema, kelledest mõnel juba kümekond ja rohkem aastaid sõjaväe teenistust seljataga.

Sõjaline hariduski kursustest osavõtjatel oli mitmekesine ja omandatud kas Vene sõja aegsetes õppekompaniides ka vabadussõjaaegsetes diviiside ning tagavara pataljoni õppekompaniides. Suuremal osal on need juba mitu aastat tagasi lõpetatud, mille tõttu ka õpitud teadmised ja oskused osaliselt ununenud, sest paljud ei ole mitme aastase teenistuse jooksul sõdurite õpetusest osa võtnud. Kursuste algul paistis silma ka allohvitseride mitmekesisus, milles peegeldub teatud määral iga väeosa omapärasus, kasvatus ja distsipliin. Allohvitserid elavad kasarmu ühisruumis, kus on maks-sev täieline ja punktipealne sisemine kord, et värsken-dada allohvitseride sisekorra tundmist, mis paljudel erakorteris elamise järele tundub paljunõudlik.

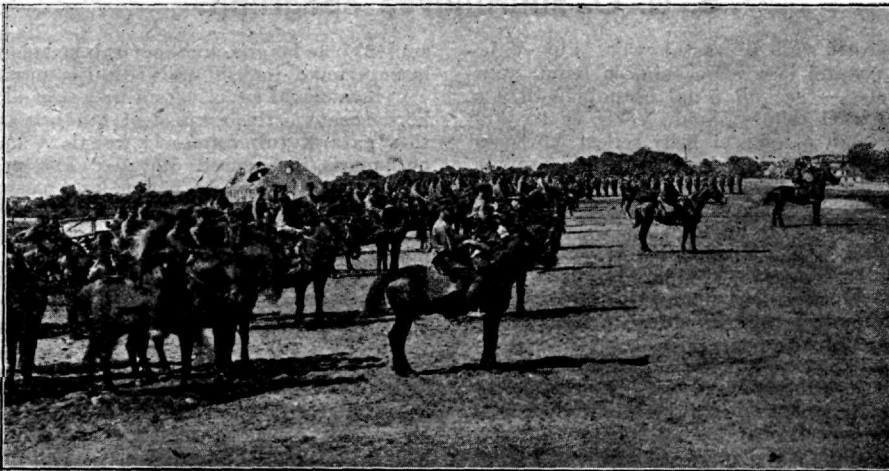
Rühmavanemad ja jaotulemad on õpilased järjekorras, nii et kursuse kestvusel saab iga üks olla teatud aja rühma vanemaks III jao ülema kohal, mille järgi on võimalik iga ühe võimeid hinnata juhtimises.

Teenistuse praktika ja kogemused on nende tugevam külg. Et üleajateenija on elukutseline sõjaväelane, siis püsib ja valitseb kõigis vaim, millest paistab välja teenistuse huvid, püüdmine ja hool, olla kasulik sõjaväele ja õppida ilma sundimata kõike seda, mida õpetakse. See kindel tahtmine ja teadmine on suureks abiks õppustel, mille tõttu kergem saavutada tagajärge töös, ning mille tõttu kursandid omavad seda kergesti, mida tarvis neil nende edaspidiseks tööks.

Seni ajani lõpetanud allohvitserid on edukalt ja teadlikult asunud tööle oma kohtadele väeosades ja näidanud järjekindlat tööd oma osa õpetamises ja juhtimises, mida on tunnistanud nende lähemad ülema.

Palju tahtejõudu ja meelekindlust järgmisele kursusele tulijatele. K.

Sv. ü. õ. aastapäeva puhul.

Õpegrupp laagerrännaku ootel.

Tehniline side.

Tehnilisele sideasjandusele on S. ü. õ. suurt tähelepanu omistand: laboratooriumid on võrdlemisi rikkalikult varustatud sideabinõudega; niisamuti loetakse sideasjandust kõikides S. ü. õ. klassides, sest on ju sideasjandusel ülisuur tähtsus. Ei või olla võitlusvõimelist sõjaväge, kui üksikute osade vahel puudub häa side.

Kahjuks puudub seni niisugune sideabinõu, mis vastaks kõikidele sõjaolukorra nõuetele. Nii näiteks: telefon rahuldab meid eraelus täiel määral, kuid sõjaväes tuleb tema juures terve rida väärnähtusi esile: traadid võivad vaenlase tulistusel katki minna, niisamuti võib vaenlane vastavate aparatuuride abil meie kõnet päält kuulata. Raadioga on asjaolu jällegi niiviisi, et teatud maapinna peale ainult piiratud arv jaamu paigutada võib, mis kaugeltki sõjaväe seisukohast vastuvõetav ei ole. Nii on ka kõikide teiste sõjaväe vahenditega — ühedele nõuetele vastavad, teisi ei rahulda. Sellepärast tuleb häa side loomiseks sõjaväes mitmet seltsi sidevahendid tarvitusele võtta.

Et võimaldada kadettidele ja ohvitseridele tutvuneda iga aparatuuri omadustega, on S. ü. õ. üles-

seatud sideabinõud, alates eelliini sidega ja lõpetades diviisi staabi sideabinõudega. Sellega on võimalus antud kahekümnele õpilasele korraga sidet pidada, tarvitades sellejuures induktorlisi ja foonilisi telefone, morse't, hyghes'i ja maatelegraafi aparate, raadio-staate-, vastuvõtte- ja suunamääramis-raadiojaamu, rakette ja prospektoreid. Sarnane häa sisseseade annab õpilastele täieliku pildi, missugused peavad olema sideabinõud iga väeosa staabis ja kuivõrd hästi iga aparatuur oma kohust täidab.

Päale selle on veel S. ü. õ. olemas nõrgavoolu laboratoorium, kus pääasjalikult spetsialiste nõrgavoolu alal ette valmistatakse. Temas leiduvad peaaegu kõiki süsteemi telefoni- ja telegraafiaparate, niisamuti ka väga mitmet seltsi kommunaatoreid.

Raadiolaboratoorium S. ü. õ. ei ole ka mitte puudulikult varustatud raadiojaamadega. Igaüks, kes Tondi kasarmutes mööda läinud, on vist küll tähele pannud antennimasti ühes antenniga. Selle antenni külge võib ühendada terve rida raadiojaamu, alates vana Markoni-jaamaga ja lõpetades moodsa raadiotelefoniga.

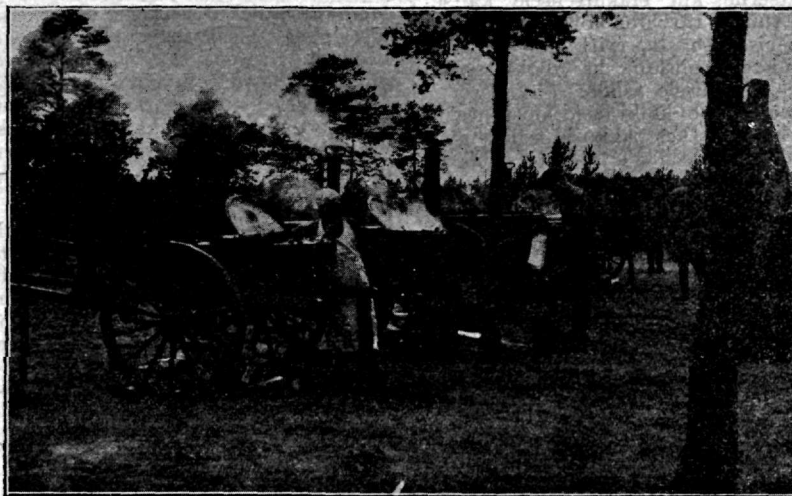
Peastaabi kuulipildurite komando. Allohvitseride õpepataljoni kuulipildurite kompani.

21. novembril 1918 a. toleaege Sisekaitse Ülema kindral Pöder'i ettekirjutusel asutati Peastaabi kaitseks kuulipildurite komando. Komando asukohaks määrati esialgu peastaabi ruumid. Komplekteerimine sündis kooliõpilastest, missugune element oli kõige sündsam, arvestades toleaege olukorra ja üksuse ülesandega. Alguses oli relvaks Jaapani püss, kuid jõulukuu esimesel poolel, kui saabusid silmapiirile vägevad abimehed — liitlased Läänemerel, paranes asi. Saadi automaat relvu kerge kuulipildujate näol. Neist anti kuulipildujate komandole kümme, „Madseni“ ja „Lewisi“.

Uuel aastal, näärikuul, nimetati komando ümber Tallinna kuulipildujate rooduks ja viimane asus uutesse ruumidesse Pikale tänavale, peastaabi vastu.

lääne-riikest. Peale neljakuulist koolis viibimist novembri kuul 1920 a. lasti välja esimene lend. Järgmise kursuse õpeaeg kestis kauem, nii et teine lend lahkus koolist 20. mail 1922 a. Selle kursuse lõpetajad jagati lõpukatsete sooritamisel ülesnäidatud teadmiste järgi I ja II järku ning lõpetajad omasid vastavalt noorem-allohvitseri kaprali auastme. Sarnane liigitus on püsinud senini. Muuseas korraldati selle kursuse lõpetajatele katse väliõppuse alal Õppeasutuste ja inspektorite isiklisel juhatusel. Katse tulemustega jäid inspektorid väga rahule ja ettekannetele järgnes sõjaminstri päevakäsk, kus tänu avaldati juhtidele ja õpetajatele edurikka töö eest. (Sõmini pvk. nr. 233, 26. maist 1922 a.).

Sv. ü. õp. aastapäeva puhul.

Allohvitseride õpepataljoni väljakõigid laagris suvel 1925 a.

Rood oli üksik ja allus otsekohe sisekaitse ülemale. Praegune roodu koosseis oli tuntuvalt suurem eelmise omast ja tema meeskond vilunes päev-päevalt, omades kogemusi aktiivses tegevuses sisekaitse alal. Roodu üks rühm võttis osa Saaremaa sündmuste puhul sealset ekspeditsioonist, kus raskesti haavata sai rms. Stiglitz, kuid pärast paranes.

Sama aasta sügisel, kooliõpilaste lahkumise puhul täiendati roodu koosseisu Tallinna tagavara polgust ja osalt sama polgu õpepataljonist. 1920 aastal, mai-kuul, likvideeriti Tallinna kuulipildujate rood ja koosseisust moodustati jalaväe alamohvitseride kooli kuulipildujate rood. Tähtsaks meeltülendavaks sündmuseks oli siin, et relvastuseks väljaanti rasked kuulipildujad „Maksimid“. Ühtlasi vabanesid nüüd käd erilistest ülesannetest, laienesid tegevuse võimalused, tekkisid uued ülesanded — siin pidid ettevalmistust saama tulevased kuulipildurid — nooremad juhid.

Asuti tööle. Suureks puuduseks oli esialgu õpevahendite puudus. Olid ju endised Vene määrustikud täiesti iganenud ja ajast mahajäänud, kuna ilmasõja kogemustel kokkuseatud eeskirjad sel ajal veel meieni ei olnud jõudnud, väljaarvatud mõni üksik eksemplar. Edaspidi paranes asi. Kindralstaabi raamatukogu lahkel vastutulekul avanes võimalus tellida raamatuid

Häid tagajärgi, milledeni oli püütud, oli osalt saavutatud. Näpunäiteid ja ettetulevaid puudusi pandi tähele ning need suurendasid kogemusi tulevikus. Järgmine — kolmas lend, oli aprillil kuus 1923 a. Selle kursuse ajal juulikuus inspekteeris laskeinspektor laskeõpetuse korraldust ja tegelikku laskmist allohvitseri kooli õpepataljonis, kus avanes võimalus kuulipilduritel end eeskujulikuna näidata ka laskmises püssidest. Mäletan veel hästi ilusat päiksepaistel suvihommikut, mil ülevas meeleolus suundusime üle raba „Valdeki“ laskeplatsile ja kus mõtteid vahetati eeloleva päeva tegevuse üle; siis lubas igamees näidata oma parimat võimet. Tagajärg oli ka väga meelitatav — laskeinspektor asetask meid parimate Euroopa laskurite kõrvale ja saavutud edu eest leidis sõjaminister võimalikuks määrata auhindu. (Sõmini pvk. 307. 1. augustil 1923 a.). Samal aastal oktoobri kuul likvideeriti allohvitseri kool ja temast sai S. Ü. O. Allohvitseri õpepataljon. Muudatus oli ainult nimes, kuna muu kõik endiseks jäi. Neljas lend lasti välja märtsi kuul 1924 a. ja viies — 1925 a. kevadel.

Kursustele allohvitseri kooli, niisama ka kuulipildurite kompanisse, saadeti mehi otsekohe väeosa-dest. Sarnase komplekteerimise juures tulid ilmsiks

esialgu pahed, mis tuntavalt halvasid allohvitseride kuulipildurite väljaõpetamist. Mingisugustel põhjustel saadeti mehi, kes olid kehaliselt täiesti arenemata ja väga madala hariduslise tasapinnaga. Paljudel puudusid üldse algteadmised arvuteaduses, saadeti ka vahel täitsa kirjaoskamatu. Millest sarnane on tingitud, jäi arusaamatuks. Üks asi oli küll kindel, et väeosades

puüti lahti saada halvast elemendist, sest küsides mõnelt kirjaoskamatult, kuidas teda siis siia saadeti, vastas mees puhtsüdamiselt, et komapni ülem määras tähendades sealjuures: „Külli sinust seal allohvitseride koolis mees tehakse“. Sarnaseid mehi tuli siis vabal ajal enne väljaõpetada üldainetes, enne kui sai üleminna sõjalisõpeainetele. Seda tuleb teha praegugi.

S. Ü. Õ. allohvitseride kogu.

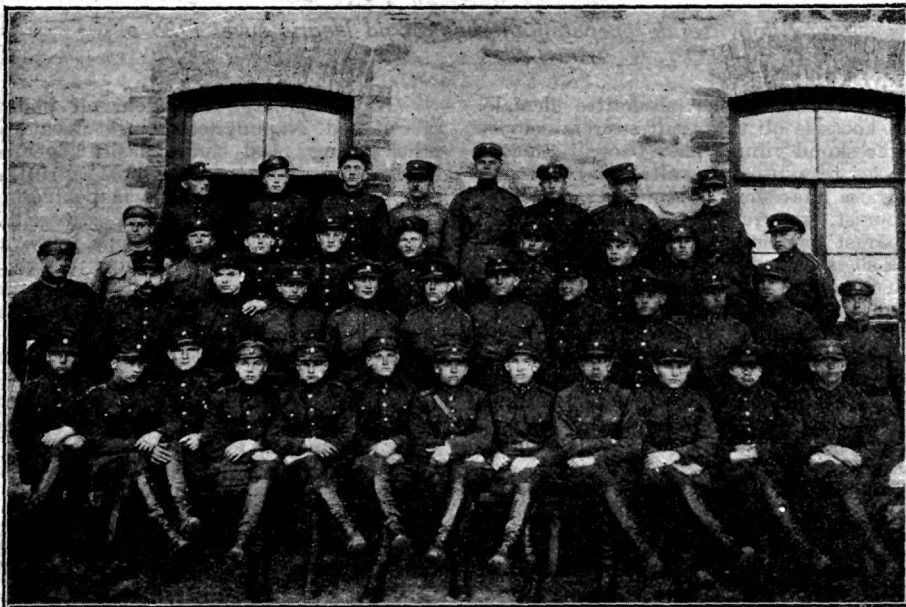
1924 a. suvel tekkis S. ü. õ. allohvitseride hulgas mõte ellu kutsuda allohvitseride kogu. Eriti õpeasutustes, kust võrsub kogu kaitseväge allohvitserikond, on nooremate juhtide töö raske ja ka eriliselt tähtis, nõuab allohvitseridelt suurt vilumust ja kohusetunnet. Iseäranis, kus meie kaitseväge vajab allohvitserite üleajateenijatena ja väljatöötamiselt nende teenistuskäigu seadlus, missugune aluse annab üleajateenijale allohvitserile kui elukutselisele kaitsevaelasele. Tekkiski tungiv tarvidus kõiki allohvitserite koondada ja nende sisemise elu, eriti majandusliste küsimuste lahendamisele, niisama ka allohvitseride hariduslise tasapinna tõstmisele asuda.

Tänutundega mälestame kõiki neid õpeasutuste vanemaid härrasid ohvitserite, kes pakkusid selleks oma parema kaasabi, mille järele välja töötati põhikiri, mis ka meie lugupeetud õpeasutuste ülema poolt häaks kiideti; sama käsukirjaga määrati kogu toetajaks ohvitseriks hra major Kasekamp ja toetaja ohvitseri abiks hra kapten Mullas. Sellega oli pandud kogu avamiseks kindel alus. Avamise kooskõlule ilmus õpeasutuste ülema eest tema abi hra kolonel-leitnant Rützel, kes kogu avamise kõnes allohvitseride kogule eriti tema suurt ülesannet ja tähtsust alla kriipsutas ja kogule püsisvat jõudu soovis. Koosõlekust võttis osa 58 üleajateenijat, kes kõik tegevateks liikmeteks astusid. Valiti Sv. üh. õpeasutuste allohvitseride kogu 1-ne juhatus järgmises koosseisus: kogu esimeheks van. allohvitser Voldemar Miller,

abiks veltveebel Karl Väärt, laekahoidjaks noor. allohvitser August Torbeck ja kogu sekretäriks veltveebel Osvald Grossmann. Tagavariühenduste valiti: veltveebel Eduard Kaasik ja n. allohv. Tõnis Kanep. Niisuguses koosseisus valitud juhatuse kinnitas õpeasutuste ülem käsukirjaga nr. 51 § 6 ametisse.

Nii kui iga algatus raske on, tuli ja tuleb ka siin juhatusel suurte ja paljude raskustega võidelda. Esimese sissetuleku sai kogu ühekordsest toetusest liikmetelt ja õpeasutuste ülema isalikult hoolitsevalt käelt kingitusena 20.000 marka, millega kogu võis omad esimesed sammud oma eesmärgi poole astuda. Oma sissetulekute suurendamiseks on kogu poolt korraldatud pidusid ja kavatakse ka veel tulevikus muusikalisi ja sportlisi õhtuid korraldada. Ka on otsustatud sügiskuudel ära pidada kogu liikmete vahelised laskevõistlused.

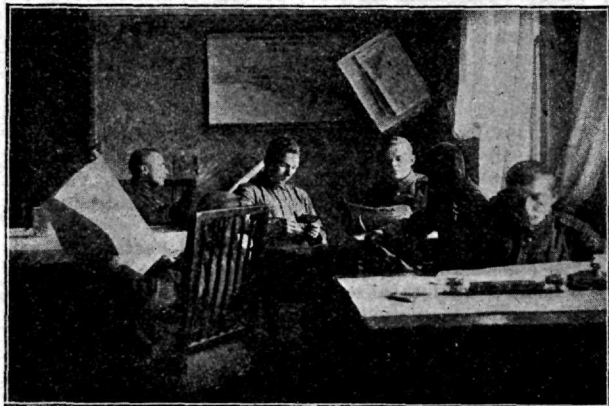
Kogul on omal lugemislaud. Talve tulekul kavatakse üldhariduslisi ja sõjaväe teadmisi loengute varal täiendada. Eriti aga väga halvana tundub just asjaolu, et õpeasutuste koondused on üsna laiaili oma asukohtade poolest, mille tõttu just üheks valusamaks küsimuseks ongi ruumid. Tondil kui ka Juhkentalis asuvate üksuste allohvitserid ei saa tarvitada ühte ja sama rumi, sellepärast ongi ärajäänud kasiino sisseeadmine ehk tarvilik. Kuid loodame, et ka see küsimus kord lahendub ja kogule kõigiti laialdsed tegevusvõimalused avanevad.

Sv. ü. õ. allohvitseride kogu.

S. Ü. Õ. töökompani.

Üheks tähtsamaks ja laialisemaks alaks S. ü. õ. majanduslikes tegevuses on töökompanii, mille õlgadel lasub väga mitmekesine tegevus, nagu toiduainete-, hobusemoona-, varustuse-, kütte- ja muud veod, relvade ja moona vedu õppustele jne. Iga-

S. ü. õp. töökompani lugemise- ja võerastetuba.

sugused tööd ja korraldused, mis väeosa elus ette tulevad. Ühtlasi lasub ka töökompanii peal Tondi piirkonna korrashoidmine ja ilustamine. Käesoleval aastal on pääle selle ka veel uue lasketiiri ehitusega alatud, mis juba valmis saamas.

Töö rohkuse kujutamiseks järgmisi andmeid: voorihobune on päeva jooksul keskmiselt 9—10 tundi tööl. Meeskonnal algab töö kell 5.15 hommikul ja lõpeb kell 21.30. Tihti aga kell 22.30. Lõunavaheaja kasutamine ei ole kõigil alati võimalik: olles välistööl või veos on mehed sunnitud vahel ka ilma korralise lõunaajata läbi ajama.

Kuid kõige selle ja ka vähese koosseisu peale vaatamata — hää tahtmine ja raugematu tööhimu valdab kõik ja selle tõttu saadakse üle igasugusest raskusest, ollakse veel lõbus pääleegi. Tehtakse sporti ja lahutakse meelt kui aga vähegi võimalik.

Et sõdurite meeleolu tõsta, on töökompaniil enda lugemistuba, kus kõik tähtsamad lehed ja ajakirjad lugemiseks saadaval, olemas igasugu mängud, oma gramfon

jne. Ruum on hästi ja kodusel sisseseatud ja võerastetoana tarvitusel. Sõdurite kasutada on ka suur ja laialine S. ü. õ. raamatukogu.

Pääle selle on kompaniil enda sõduritepood, mis ka hästi korraldud ja igale käepärast.

Meeskonna eluruum on kõigiti korralik.

Paralleelselt igapäise majanduslike tööga õpetakse töökompaniis noori sõdureid, kes siia kompanii komplekteerimiseks määratud. Pääle harilikku sõduriõppuse lähevad nemad siin läbi veel erialalised õppused.

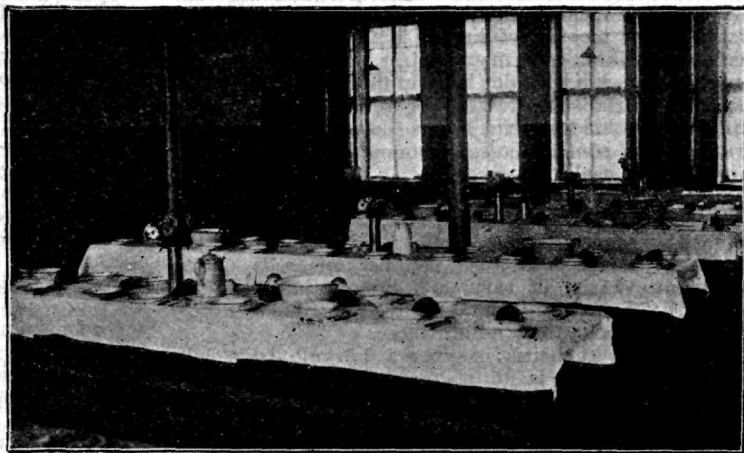
Väga palju tähelpanu on pöördud ka sõdurite toidustamisele. Juba 1. septembrist 1924 a. läks kompanii üle uuele toidustussüsteemile, nimelt kaheroalised toidud. Võeti tarvitamisele lauakamine, taldrikute, noa-kahvlite jne. tarvitamine. Ühtlasi vabastati sõdurid igasugu toiduainete, nagu: leib, suhkur jne. hoidmisest. Kõik see on koondatud kööki ja mehel on tarvis ainult tulla söögisaali, istuda lauda ja süüa. Kõik on valmis pandud.

Sarnane süsteem oli 2 kuu jooksul katse näol, ja kui täitsa otstarbekohane alaliselt tarvitusele võetud.

Sarnane toitmine on terviselt palju otstarbekohasem kui endine ja ühtlasi kultuurilisem.

See toidustussüsteem on siit mitmele poole edasi kantud ja ka S. ü. õ. igas üksuses tarvitusele võetud.

Töökompanii kõõgi juures on ka teiste väeosade jaoks kokkade väljaõpetamise kursused korraldud, kus kokad täiesti praktiliselt välja õpetatakse. Mõõdunud tegevusaasta on vilja kannud, kuid kompani loodab, et järgneva aasta kujuneb veelgi edurikkamaks.

Töökompani söögisaal kaetud laudadega.

Saksamaa sõjaväeline organisatsioon.

Kuna liitlastevahelise kontroll-komisjoni raport Saksamaa sõjalise organisatsiooni kohta siiasaadik ikka veel avaldamata ja kuna teada pole, kas ta täielikult üldse avaldatakse, siis on Prantsuse parempoolses ajakirjanduses viimasel ajal märgata teatud ärevust, mida suurendab veel see asjaolu, et Herriot valitsust toetavad pahempoolsed erakonnad sõjaväeteenistust Prantsusmaal ühe aastani lühendada

ja kogu sõjaväelist organisatsiooni selle järele kiirelt ja ülepeakaela ümberkorraldada tahavad.

„La Liberté“ on kannatuse kaotanud ja küsib: Kas tahetakse meile anda selgitust Või tahetakse meid magama uinutada Või tahetakse meid petta. Meile räägitakse: siin on rahvusvahelise süüdsuse küsimus. Meie aga vastame: siin on julgeoleku küsimus — meile, prantslastele, rahvuslise olemasolu küsimus.“

Kinnitades, et temal on olemas teated Saksamaa sõjalise organisatsiooni kohta samadest allikatest, kui kontroll-komisjonilgi, toonitab leht, et rahvast kauem teadmatuses hoida ei või. Reas artiklites astub ta nende oma teadetege lugejaskonna ette, et sellele näidata kogu seisukorra tõeid.

Ei ole huvituseta neid teateid „La Liberté“ järele üksikasjaliselt jälgida.

I.

Suur Kindralstaap. Kaadrid.

Versailles'e rahulepingu põhjal pidi Saksamaa, alates 31. märtsist 1920., ära kaotama selle „suure kindralstaabi“, mis omal ajal Friedrichi poolt ellu kutsuti, mida hiljem Gneisenau täiendas ja mis Moltke ajal muutus kogu sõjaväe vaimuks ja hingeks. Selle likvideerimine oli Saksamaa sõjalisele võimule palju suuremaks ohvriks, kui kõik need kahurid ja kuulipildujad, mis kontroll-komisjoni nõudmisel halastamata ära hävitati.

Neil rasketel tundidel oli Saksa valitsusel suureks õnneks, et ta leidis sarnase erilise väärtusega inimese, nagu seda on kindral von Seeckt, kelle kätte ta täielikult usaldada võis oma sõjaväe eest hoolitsemise

Von Seeckt ja tema töö.

Kindral von Seeckt omab Saksa „suure kindralstaabi“ ohvitseride kõrge vaimlise kultuuri. Raugemata tööline, otsekohe ja kindla arvustuse anniga, vaimukas organisaator, vaba igasugusest formalismist, veendunud tarvidusest kokkukõlastada sõjalisi samme teaduse ja tööstuse eduga, tuline patrioot, kirglik, kuid raudsest tahtejõust juhitava mõistusega, mis vaigistab sünda ootamise palaviku, — on von Seeckt ka peale sõda jäänud ainult sõjameheks ja ülemaks, nagu ta seda oli sõja kestvusel. Tagasi-tõmbunud oma ministeeriumi bürosse, hoidudes väljaspoole igasugusest intriigidest, sama kaugel patistlikkudest teooriatest kui ka oma endiste ülemate natsionalistlikkudest metsikustest, ei astunud ta enne välja, kui ainult kommunistlike hädaohu ja Baieri imperialistide katsete segaseil tundidel. Tema kindel sõna, hoides Reichswehri üksusi täielikus riigitruuduses ja sõnakuulmises, suurendas veelgi sõjaväe prestiihi ja usaldust tema vastu.

Von Seeckti poolt, sõjaminister Gessleri kaasaabil, jätkati 1920 aastal ettevõetud Saksa sõjaväe reorganiseerimist sellest ajast peale täieliku järjekindluse ja metoodilikkuse vaimus, mis seda enam tähelepanu väärrib, et tarvis oli samal ajal ka kinni pidada, vähemalt pealiskaudselt, Versailles'e rahulepingu kitsendavatest nõudmistest.

Von Seeckt heitis osavusega kõrvale kõik eelmise aja eksimised ja püüab teostada Saksamaa sõjalise võimu ülesehitamist — mitte uusi rügemente juure luues, vaid valmistades ette juhte ja kaadrit, mis võimaldaksid kogu rahva jõudu ära kasutada.

Uus Kindralstaap.

Suur Kindralstaap, mis Versailles'e rahulepingu põhjal likvideeriti, sai sõjaministeeriumis Heeresleitungi (sõjaväe juhatuse) nime all salaja uuesti ellu kutsutud ja von Seeckt võttis selle juhtimise ise oma kätte. Ta koondas enese ümber ohvitserkonna, mis oli alguses vähearvuline, kuid kuhu pääsesid ainult erilisel valitud.

Suure kindralstaabi mitmesugused osakonnad ei tõusnud muidugi mitte ellu oma 1914 aasta suurepärasele personaaliga, kuid iga osakond, iga teenistuslik esitati mõne spetsialisti kaudu, kes pidid kindlustama nende otsekohest ja salajast funktsioneerimist, samuti ka ette valmistama nende täiuseni arendamist tuleviku tarvis, otsides ja väljaõpetades tarvilikku täienduspersonaali.

Kriegsakademie, Kindralstaabi ohvitseride õpetsentrum, sai Versailles'e rahulepingu põhjal likvideeritud, kuid selle asemele löi von Seeckt seitse ringkonna kooli (iga diviisi kohta üks), millistes eksamid ja kursused vastavad täielikult ennesõjaaegse Kriegsakademie omadele.

Eksamile ettevalmistuse peale hakati vaatama kui teenistuse peale, kandidaate otsitakse leitnantide keskel, kes vähemalt kolm aastat väeosades teeninud. Eksami eesmärgiks on kõigepealt leida sarnaseid ohvitseri, kes oma otsustusvõime järele sündsaten paistavad hiljem kõrgemate juhtidele abilisteks olla.

Ohvitserid.

Ohvitseride rekruteerimise suhtes võeti tarvilisele erilised abinõud, et kindlustada ohvitseri korpussele täielikku homogeensust ja kõrgemat vaimlist tasapinda, jäädes kindlasti läinud aja traditsioonide juure.

Ohvitseride kandidaadid, kellel vastav üldharidus (baccalauréat ja licence'i vahepealne haridustunustus), nimetatakse aspirantideks mitte enne 15 kuulist teenistust. Kõikide väeliikide aspirandid kuulavad kuue kuu jooksul jalgväe kursust, peale selle saadetakse igäiks kuueks kuuks oma väeliigi spetsiaalkursusele. Need, kes eduga lõpuks läbi teinud, saavad ohvitseri kandidaatide nimetuse, kuid ohvitserideks ei saa nad muidu, kui ainult vabanevad kohtadele, rügemendi ohvitseride enamuse nõusolekul.

Nii peab siis Saksa sõjaväes teenima vähemalt neli aastat, et saada ohvitseriks.

Noorte ohvitseride tarvis on rügementides ette nähtud erilised, summuslikud harjutused; iga aasta peavad nad ära andma kaks tööd: ühe — üldiste teadmiste alalt, teise — taktikast. Enamas jaos rügementides alluvad nad iga aasta veel n. n. „Regimentsprüfungite“ (rügemendi eksamite). Kõik peavad endid ette valmistama ringkonna kooli vastu ja vähemalt üks kord seal eksami tegema.

Kõik ohvitserid (nooremad ja vanemad) peavad läbi tegema teatu staashid väljaspool omi väeosasid: õpestaashid kuulipildujate, pioneeride ja spetsialistide koolides ja taktikalised täiendusstaashid teiste väeliikide rügementides.

Need mitmesugused abinõud kindlustavad Reichswehri'le kõrge intellektuaalse ja moraalise väärtusega kaadri. Võib kindlasti ütelda, et vähemalt kaks kolmandikku Saksa ohvitseridest omavad teadmiste üldkogu, mis võrdub sellele, millist nõuti enne sõda kindralstaabi ohvitseridelt.

Ohvitseride mitmesugused eesõigused, prestiih, millise nad omavad ja neile maksetavad kõrged palgad (kapten saab keskmiselt 30.000 franki aastas, s. o. umbes kolm korda rohkem kui Prantsuse kapten) võimaldavad kerget rekruteerimist piinliku valiku kaudu.

Nii on siis Saksa sõjaväel, kelle ainukeseks ülesandeks pidi olema „sisemise korra ülalhoidmine ja piiride kaitse kindlustamine“, silmapaistvalt väljaõpetatud ja kõrgete sõjaliste küsimuste käsitlemiseks vilunud kindralstaap, rohkearvuline ja väljavalitud ohvitseride korpus, mis omab laialise üldkultuuri ja erakorraliselt hea professionaalse hariduse.

Paistab, et Versailles'e rahulepingu kõige kitsendavatest punktidest lihtsalt mööda on mindud.

II.

Jalgvägi.

Versailles'e rahuleping, soovides Saksamaad jäädavalt desarmeerida ja mitte rahuldudes tema sõjaväe isiklise koosseisu piiramisega, määras veel kindlaks

Sv. ü. õp. aastapäeva puhul.

Paraad allohvitseride õpe-
pataljoni üleajateenijate
kursuste lõpetamise puhul
3. augustil 1925.

tema koosseisu jaotuse. Ta lootis nõnda Saksamaalt ära võtta suure moodsa sõjaväele tarvilikkude kaadrite ja spetsialistide loomise võimaluse.

Organisatsioon.

Saksamaa jalgvägi vähendati 7 diviisini. Igas diviisis pidi olema jalgväe juhatus ja 3 rügementi, diviisi kahurvägi ja mitmesugused osad ja teenistus-alad.

See diviisi organisatsioon, millist sakslased kergesti vastu võtta ei tahtnud, sarnanes üldiselt diviisi organisatsioonile sõja lõpul. Paistis, et ta annab kõik tagatised. Aga kui üksikasjaliselt vaadelda Reichswehri diviisi, siis paistab selgesti silma, et ta koosneb üksustest, kus kaadrite ja spetsialistide ettevalmistamine esimesel kohal seisavad. Nende puhtoffensiivsel väljaõpetamisel on ainukeseks eesmärgiks sõda. Neil üksustel on olemas kõik tarvilikud ressursid, et juhuse korral luua, lihtsa poolitamise (dédoublement) abil, väga soliidse koosseisuga lahingu diviise.

Diviisi jalgväe juhatusel on oma kõvendatud staap (üks kindral, 3 ohvitseri-adjutanti, 30 sõdurit), mille koosseis on praegu kaks korda nii suur, kui Prantsuse diviisi jalgväe juhatusel staabil.

Jalgväe rügement koosneb staabist, miinipildujate kompaniist, 3 lahingpataljonist ja 1 depoopataljonist. Prantsuse rügemendil on vaid staap, miinipildujate sektsioon kahe miinipildujaga ja 3 pataljoni.

Depoo-pataljoni koondatakse kõik rügemendi ilmuvad noored nekrutid, kus neid peetakse umbes kuus kuud ja kust neid enne lahingpataljonidesse ei lasta, kui nende sõduriõppus täielikult läbi on.

Rohkearvulised koosseisud.

Lahingpataljonid koosnevad: staabist, kolmest kompaniist ja ühest kuulipildujate kompaniist. Neid üksusi iseloomustavad nende rohkearvulised koosseisud ja nende tugevad kaadrid. Ühes jalgväe kompaniis on vähemalt 3 ohvitseri ja 25 allohvitseri, kuna aga Prantsuse kompaniil pole keskmiselt rohkem kui 2 ohvitseri ja 4 kuni 6 elukutselist allohvitseri. Peab veel tähendama, et 25 allohvitseri Saksa kompaniis minimaalne arv on. On lubatud, et allohvitserid ka lihtsõdurite aset võivad täita; see osav kavaval võimaldab Saksamaale väliselt kinni pidada Versailles'e rahulepingu nõuetest, kuna sõjaväe üldine suurus mitte üle ettemääratud piiride ei tõuse, ja ühtlasi ka suuremas jaos rügementidest allohvitseride arvu tõsta nii suureks, et igaühe peale nendest vähem kui kaks lihtsõdurit jääb.

Igas rügemendis on ühel pataljonil kütipataljoni organisatsioon ja varustus — sõja tarvis mägisel maa-alal.

Kuulipildujate kompaniid (12 kuulip.) koosnevad kolmest sektsioonist, igasühes kolm vankril veetavat kuulipildujat, ja ühest n. n. saatekompaniist, kus kogu personaal vankritele on asetatud. See sektsioon on ettenähtud eraldi tegutsemiseks, ta on väljaõpetatud lennukite tulistamiseks ja kaudseks laskmiseks suurema kauguse peale.

Miinipildujate kompaniis on kolm kergete (76mm) miinipildujate sektsiooni ja üks raskete (105mm) miinipildujate sektsioon. Tähendatud miinipildujad on väga tugeva jõuga.

Hiljuti loodi iga rügemendi juure veel üks jalgväe pataree. Selle pataree personaal on määratud saatekahurite teenimiseks; ta on väljaõpetatud ümber käima 77mm kahuriga ja seda tarvitama. Kuna kontroll-komisjon hiljuti konstrueeritud jalgväe kahurite tarvitusele võtmise vastu oli, siis täitsid viimastel manöövritel nende aset puust kahurid.

Sideteenistuse (service des transmissions) tarvis on olemas üks sektsioon rügemendi staabi juures ja üks sektsioon iga pataljoni juures; igal kompaniil on oma side jagu (detachment). Nad on varustatud kõige uuema telefoni materjaliga, optiliste aparaatidega ja raadiojaamadega.

Sõdurid ja allohvitserid.

Sõdurite õpetamine sünnib kavakindlalt ja nende teadmisi püütakse kõigiti täiendada. Lahingpataljonid saavad juba täitsa väljaõpetatud sõdureid ja võiks arvata, et neid ähvardab elukutselistele sõjavägedele ühine hädaoht: logelemine ja rutiin. Kuid midagi sarnast pole olemas, sest praeguseaja sõduri elu on täis mitmekesisust ja alalist tegutsemist.

Jalgväe sõduri juures ei piirduta mitte ükski tarvilikkude täiendusõppustega, milliste abil temas alahoitakse sõjalist treeningut ja harjumusi distsipliiniga, vaid temale antakse õpetust kõikides jalgväe tarvituselolevates spetsiaal-alades. Ta käib järkjärgult läbi kõik rügemendi mitmekesised osad (kuulip. ja miinipildujate kompaniid, side osad) ja sagedasti saadetakse teda veel enam-vähem pikemaajalistele staashidele kehalise kasvatus- ehk laskekoollidesse.

Jalgväe sõdur elab tegevusriikast elu; erilisel rohkesti aega tarvitab ta ära välistel harjutustel. 1924 aasta talvisel perioodil tegid kõik rügemendis läbi vähemalt neli manöövrit, milliste igakordne kestvus oli kolm kuni neli päeva; suvise perioodi kestvus on neil olnud keskmiselt 60 päeva rännakuid, manööv-

reid ja laagrites viibimist. Peale selle võtsid 21 rügemendist 12 rügementi osa ka veel sügismanöövritest.

Absoluutse printsiibina on tunnustatud, et sõdurit tema kolme esimese teenistusasta jooksul milgil ettekäändel sõjalise õppuse juures takistada ei tohi. Von Seeckti ütelse järele „on tarvis luua sõjaväge mitte elukutselistest, vaid hädaohu korraks küllaldaselt arvul juhte kogu rahva tarvis“.

Ja see ongi see peaeesmärk, mille poole püütakse Reichswehri rügementides, ja võib ilma liialdamata ütelda, et 100.000 meheni vähendatud Saksa sõjaväel on olemas 100.000 elukutselist allohvitseri, kes suurepäraselt välja on õpetatud kõikidel oma välli eri aladel. Jättes isegi arvestamata 150.000 mehelist Schutzpolizeid, kus samuti peaaegu kõiki allohvitserideks võib teha, võimaldavad need Reichswehri 100.000 allohvitseri kindlalt jalule seada tugevat rahvuslist sõjaväge, kuna aga Prantsusmaal 40 tuhandetki üleajateenijat ei ole.

Pealetungivaim.

Saksa jalgväe õpetamine sünnib selgelt välja-paistavas pealetungi vaimus. Von Seeckt seletab, et ainult pealetungi abil vastast oma võimu alla võib saada, ja see printsiip on baasiks, millele toetub sakslaste sõja-doktriin.

Prantsusmaal pannakse sagedasti pearõhku materjaal-ala peale ja arvestatakse lahingu ajal mitmesuguste tegevusabinõude alalise koordineerimisega ja kombinatsioonidega. Von Seeckt kinnitab vastupidiselt, et isegi ilma küllaldase materjaliga Saksa jalgvägi pealetungi peab algama: „Tema suurem liikuvus, tema parem väljaõpetamine ja tema osavus saavad võimetuks tegema ka kõige ägedama tule ja kõige tugevamad tankid“.

Seda pealetungi vaimu võib leida ka mobiliseeritud jalgväe rügemendi organisatsioonis, nagu see näha on ühest *Hoorsõitumngi salajasest* dokumendist.

Saksa rügemendil on faktiselt 93 ohvitseri 2.800 mehe peale, kuna aga Prantsuse rügemendil ainult 77 ohvitseri 3.000 mehe peale on; temal on tugevamad pealetungi tulistusabinõud (kuulipildujad ja miinipildujad), kui Prantsuse rügemendil; tal on, lõpuks, määratu suurem liikuvus, mida võimaldavad üle 700 hobuse, kuna aga Prantsuse rügemendil neid ainult 400 on.

Soliidsed Reichswehri jalgväe rügemendid, mis koosnevad peaaegu ainult elukutselistest ja hoolega väljaõpetatud allohvitseridest, olles varustatud pealetungi sõjaks hoolsalt valmistatud tugeva materjaal-osa, sarnanevad küll väesalt tagasihoidlikult sõjaväele, mille ainukeseks ülesandeks on „sisemise korra ülalhoidmine ja piiride kaitsmine“, nagu see ette on nähtu Versailles'e rahulepingus.

III.

Suurtükivägi.

Versailles'e rahuleping piiras Saksa suurtükiväe täpselt ära, nii arvuliselt kui ka jõuliselt. Kergest suurtükiväge jäeti ainult lubatud 7-e jalgväe diviisi ja 3-e ratsadiviisi tarvis, ning rasket suurtükiväge kindluste kaitse nõuetele idapiiril.

Väljasuurtükide üldarv määrati kindlaks 204 77 mm-lise kahuri ja 84 105 mm-lise haubitsa peale; iga 77 mm-lise üksuse tarvis lubati 1000 mürski, iga 105 mm-lise tarvis — 800 mürski.

Rasket suurtükide üldarv pidi jääma sarnaseks, nagu see idapiiri kindlustes rahulepingu jõesse astumise päeval oli. See ebaselge vormel võimaldas sakslastele alal hoida umbes 600 ülemäärast üksust, osalt raske ja keskmise kaliibrilisi, osalt ka kergekaliibrilisi. Kõik need suurtükid on paigale kinnitatud (fixes).

Nende piiravate punktidega lootsid liitlased sakslastelt paljudeks aastateks ära võtta võimaluse ettevalmistada ja arendada oma suurtükiväge pealetungi sõjaks. Tõepoolest aga midagi sellesarnast ei sündinud ja Saksamaal oli võimalik veel kord osavalt mööda minna temale pealepandud teravatest kitsendustest.

Juhatus.

Saksa jalgväe diviisi suurtükivägi koosneb suurtükiväe juhatuses ja ühest 3-grupilisest väljarügemendist, kuna aga Prantsuse diviisis on suurtükiväe juhatus, üks 3-grupiline väljarügement ja üks 2-grupiline raske-suurtükiväe rügement. Paistab, nagu oleks Prantsuse diviisi suurtükiväel tugev ülekaal. Kuid Saksa suurtükiväe organisatsiooni üksikasjalik uurimine näitab, et see ülekaal koguni piiratud on.

Saksa diviisi suurtükivägi seisab ühe kindrali juhatuses all, kelle käsutada on 2 vanemat kindralstaabi ohvitseri, üks noorem ohvitser-adjutant ja 30 paelameest (gradés) ehk kanoniiri. Nii on siis Saksa diviisi suurtükiväe staap peaaegu kaks korda nii suur kui Prantsuse oma, mis Saksa suurtükiväele teatud üleoleku annab.

Saksa suurtükiväe rügemendil on oma rügemendi staap, mille koosseis tõuseb 6 ohvitseri ja 16 allohvitseri peale.

Kolmel grupil on igaal oma staap ja iga grupp koosneb kolmest 4-kahurlisest patareist. Lõpuks on olemas veel depoo-patarei, mille ülesandeks on noorte sõdurite õpetamine.

Saksa suurtükiväe kõige iseloomustavamaks küljeks on tema soliid kaadrid.

Grupi staabis pole kunagi vähem kui 14 ohvitseri, kuna aga Prantsuse grupi staabis neid rohkem pole kui 2 kuni 3. Samuti ka patareis: seal on vähemalt 6 ohvitseri ja 25 allohvitseri, kuna aga suuremal osal Prantsuse patareidest maksimum 2 ohvitseri ja 5 kuni 6 allohvitseri on. Et siin samuti, kui jalgväes, allohvitserid lihtsõdurite kohuseid täita võivad, siis tuleb sagedasti ühe allohvitseri kohta ainult 2 kuni 3 lihtsõdurit.

Varustus.

Saksa suurtükiväe rügemendi iseloomustab veel tema varustuse mitmekesisus. Gruppides pole patareid mitte ühesuguselt relvastatud. Iga grupi esimene patarei on relvastatud 77 mm-liste välja-kahuritega; teine — 105 mm kerge-habitsatega; kolmas aga on spetsialiseeritud: esimeses grupis — jalgväe patareiks; teises grupis — vaatlustapatereiks, olles varustatud peale oma kahurite veel kõige täielikumate märgileiu (reperage) ja topograafia aparaatidega; kolmandas grupis — automobiil-patareiks.

Viimaseks Saksa suurtükiväe iseloomustavaks küljeks on veel tema koosseisude täius, mis patareidele iga päev kõige 4 kahuriga manööverdamist võimaldab.

See Saksa suurtükiväe rügemendi organisatsioon ei tee temast mitte üksi esimese järgu lahingüksust, mida otsekohe tegevusse saata võib, vaid ta laseb teda ka olla õppetsentrumiks, kus ettevalmistatud võivad saada nii spetsialistid, kui ka allohvitserid. Ja see ongi tõepoolest tema otsekohene eesmärk.

Personaal.

Peale nelja kuni viiekuulist ettevalmistust õppepatareis käivad noored sõdurid järk-järgult läbi kõik rügemendi spetsialiseeritud patareid. Neile ei õpetata mitte üksi väljakahurit, vaid ka rasket kahurit — 105 mm haubitsaga ümberkäimise kaudu. Neid tutvustatakse lõpuks ka veel kõikide moodsa suurtükiväe väga rohkearvuliste ja nii delikaatsete erialadega, nagu märgi leid hääle ja helike kaudu, side, topograafia j. n. e.

*Sv. ü. õ.
aastapäeva puhul.*

1500 m. jooks
endise allohviteride kooli aasta-
päeval 16. juulil 1925 a.

Kaadrite ja sõdurite õpetamist täiendatakse staashide kaudu erikoolides, nagu Jutenborgi märgileiu (reperage) ja vaatluse kool, ehk idapiiri kindlustes, kus õpetatakse mitmesuguste raskete kahurite tüüpide manööverdamist ja nende tarvitamist.

Ohvitseri ja allohviteri komandeeritakse veel sagedasti jalgväe rügementide juure, et seal tutvuneda selle väeligi lahingviisidega ja et alal hoida suurtüki- ja jalgväe vahel seltsimehelikke tundeid ja vastastikküsimust, millistel sõjas nii ülisuur väärtus.

Õppuse suuna Saksa suurtükiväes määravad ära kaks suurt printsiipi: valmistada ette sõda ja luua juhte sõja korraks.

Sõja ettevalmistus.

Neid printsiipe kinnitab kindral von Seeckt kõikides omis juhtnõuades, eriti oma „Suurtükiväe lahingõppe määrustikus“, 18. novembrist 1922:

„Saksa suurtükiväel ei ole ei õhukaitse kahureid, ei raskeid kahureid, ei lennukeid, ei balloone, ega ka muid lahingabinõusid ja moodsa suurtükiväe abiorgaane.

Toiduainete rekvisitsioonid Lätis.

(Järg).

I. Rekvisitsiooni väljakuulutamise kord ja üldmäärused.

Sõjaväe ülespidamiseks tarvilikud toiduained, hobusemoon ja tapaloomad võetakse mobilisatsiooni- ja sõjaajal elanikelt rekvisitsiooni teel.

Rekvisitsiooni alla kuuluvad kõik riigis ja vaenlaselt võidetud maakohtades asuvad toiduainete ning hobusemoona tagavarad ja loomad.

Rekvisitsioonist on vabastatud:

1. Ainete tagavarad ja loomad, mis kuuluvad: a) välisriikide saatkondadele või esitustele; b) välisriikide abiandmiseorganisatsioonidele, kui need ained ehk loomad on väljamaalt tähendatud organisatsioonide nimel saadetud.

2. Riigiasutuste ja riigi poolt toetatavate organisatsioonide suguloomad, kuigi nad erasikutele ülespidamisele antud.

3. Hobusemoona tagavarad, mis kuuluvad: a) politseiasutustele; b) linna- ja linna või alevi poolt ülespeetavatele tuletõrje komandodele; c) riigi ehk omavalitsuse hobuseposti jaamadetele, kui nimetatud tagavarad on tarvilikud nende asutuste päralt olevate hobuste toitmiseks.

Naaberriikide sõjavägedel aga on olemas kõik moodsad abinõud. Sellepärast peavad Saksa sõjaväe osad põhjalikult tundma moodsa suurtükiväe mõju, selle tarvitamise võimalusi ja lahingu printsiipe, et võida sellele vastavalt sõjas tegutseda.

Meie eesmärgiks on luua suurtükiväe, mis manöövereerida suudaks nii positsiooni kui ka liikumise sõjas, kõikide meile jäänud suurtükide mitmekesisusega.

Juhtnõuades määrustiku juure tähendab ta lisaks: „Iga sõdur peab ettevalmistatud olema juhataja ameti tarvis; küsimusel, kas ta kunagi selle ameti peale saab, pole tähtsust.“

Nii on siis sakslastel rikkaliku kaadriga suurtükivägi. Need kaadrid on tuttavad kõikide kahurelvade tüüpidega, mis sõja lõpul tarvitusel olivad; nad tunnevad põhjalikult kõiki erialasid, mis tarvilikud on moodsa suurtükiväe eduga tarvitamiseks; nende väljaõpetamine on ainuüksi juhitud kõikide moodsate abinõudega peetava sõja ettevalmistamiseks.

Lõpuks, hilised leiud näitasivad, et Saksamaal on ikka veel olemas osavalt ärapeidetud tugev kahurelvastus ja et Krupp hoolsalt alal on hoidnud kõikide sõja lõpul konstrueeritud tugevate suurtükide mudelid.

J. Joter.

4. Rukki ja nisu andmisest vabastatakse kõik need majapidamised, kus tähendatud vilja üle kahe vakamaa ei ole maha külvatud. Kartulite andmisest aga vabastatakse need, kellel neid ei ole üle ühe vakamaa mahapandud.

Rekvisitsiooni korraldused annab välja sõjaväe majandusvalitsuse (intendandi valitsuse) ülem, kes määrab tühtlasi ja rekvisitsiooni päeva.

Maal kuulutab määratud rekvisitsiooni välja maakonna ülem politsei või omavalitsuse asutuse kaudu.

Normide kokkukogumine teostatakse osakaupa sõjaväe majandusvalitsuse ülema poolt määratud korras. Ainete andjatele antakse vallavalitsuse kaudu teada: kus, millal ja missugused ained ära anda tulevad.

Isikud, kes aineid õigel ajal ning vastavas headuses ja arvul ära ei anna, võetakse vastutusele riigi äraandjatena.

Rekvireeritavad koloniaalkaubad antakse ära originaalpakides ja teravili kottides. Kotid peavad olema head ja vastupidavad ning nende eest määrab sõjaväe majandusvalitsuse ülem eritasu.

Äraantavad ained ei tohi olla alaväärtuslised. Ainete tehnilised tingimused on instruksiooniga kindlaks määratud.

Rekvireeritavate ainete eest saavad nende omanikud määratud tasu, mis välja makstakse lähemast riigipanga osakonnast vastuvõtmise punkti juhataja poolt väljaantud tseki põhjal, kuid mitte enne 7 päeva tseki väljaandmise päevast arvates. Erakorralise rekvisitsiooni puhul, sõjategevuse piirkonnas, makstakse tasu koha peal rekvisitsiooni komisjoni poolt kohe peale ainete vastuvõtmist.

Rekvireeritavate ainete hinnad määrab ühe aasta peale ette kindlaks sõjaväe majandusvalitsuse ülem ühes vastavate ministereiumitega kokkuleppides.

Rekvisitsioone käsitavaid määruseid võib vaenlase poolt mahajäetud maakondades olukorrale vastavalt muuta.

Rekvireeritava normi jaotab ja määrab iga aasta kohta kindlaks sõjaväe majandusvalitsuse ülem juba rahuajal, selle juures riigi statistilisi andmeid arvesse võttes. Tema teatab iga aasta esimeseks detsembriks maakonnavalitsustele: 1) määratud normi suuruse; 2) vastuvõtmispunkti asukohta; 3) missugused ained tulevad ära anda esimeses järjekorras, äramäärates võimalust mööda ka nende äraandmise päeva.

Maakonnavalitsus jagab määratud normi maakonna valdade vahel ja teatab sellest igale vallavalitsusele. Peale selle on maakonnavalitsused kohustatud:

1. Valmis vaatama ruumid rekvisitsioon-komisjoni jaoks.

2. Ära määrama normide kohaletoomise korra valdadele, arvesse võttes, et vastuvõtmispunkt võib ühel päeval ainult teatud arvu aineid vastu võtta.

3. Teatama vallavalitsusele, missugused ained, kokkukõlas sõjaväe majandusvalitsuse ülema juhtnõridega, tulevad ära anda esimeses järjekorras.

4. Nende valdade, linnade ja alevivalitsustele, kelle piirides vastuvõtmispunkti kavatakse avada, kohuseks teha, sellekohaseid *hoiuruumisid valmis vaadata*.

Kõik ülealnimetatud teated ja juhtnõrid saadab maakonnavalitsus vastavatele linna-, alevi- ja vallavalitsustele ära 31. detsembriks.

Vallavalitsused jaotavad maakonnavalitsuse poolt määratud normi üksikute majapidamiste vahel ära ja saavad sellest ära kirja maakonnavalitsusele.

Vallavalitsused, peale rekvisitsiooni väljakuulutamise teadaande kättesaamist, teatavad sellest viimata vallas, saates korruga majapidajatele esimese teadaande sõjaväele äraantavate ainete üle. Järgmised teadaanded saadab vallavalitsus välja maakonnavalitsuselt saadud juhtnõride järele. Teadaannetes peab äratähendatud olema: millal, kus ja mis ära antakse. Esimesed teadaanded peavad juba rahuajal valmis ja valla rekvisitsiooniplaanile juurelisatud olema.

Valla rekvisitsioon plaani töötab vallavalitsus juba rahuajal välja ja täiendab seda järjest. Plaani peab vallavalitsus üles võtma peajasjalikult järgmised andmed:

— 1. Rekvisitsiooni väljakuulutamise ja teadaannete majapidajatele kätetoimetamise kord.

2. Ainete ja loomade kohale toimetamise kord vastuvõtmispunktini.

3. Kõik muud korraldused, arvepidamised ja tööd, mis tarvilikud korraliku rekvisitsiooni läbiviimiseks.

Vallad, mille piirides asuvad vastuvõtte punktid, peavad neile punktidele tarvilikud ruumid hankima.

Rekvisitsioon plaani ära kirja saadab vallavalitsus vastavale maakonnavalitsusele ja teatab temale edaspidistest muudatustest rekvisitsiooniplaanis.

Alevites ja linnades, väljaarvatud Riia, Liibavi ja Vindavi, kelle piirides leiduvad vastuvõtte punktid, muretsevad punktide korraldamise eest alevi- ja linna valitsused. Teated määratud ruumide kohta saadab linna- ja alevivalitsus vastavale maakonnavalitsusele kahe nädala jooksul viimaselt antud eeskirja kättesaamisest arvates.

Nii saab siis maakonnavalitsus vastavate linna-, alevi- ja vallavalitsustelt normide ärajaotamiseks üksikasjalise nimekirja ja rekvisitsiooniplaanist ära kirja. Esimese jätab maakonnavalitsus omale ja annab selle rekvisitsiooni väljakuulutamise puhul maakonna rekvisitsioonikomisjoni esimehele. Rekvisitsiooniplaanide järele aga töötab ta välja üldise rekvisitsiooni tegevusülevalde terve maakonna kohta.

Maakonna rekvisitsiooni tegevusülevalde ja normide jaotuse valdade vahel saadab maakonna valitsus sõjaväe majandusvalitsuse ülemale kinnitamiseks iga aasta 21. jaanuariks. Kui peale ülevalde kinnitamist ettetulnud asjaolud nõuavad selle muutmist või täiendamist, siis võib seda ainult sõjaväe majandusvalitsuse ülema teadmisel ja nõusolekul teha.

Riia, Liibavi ja Vindavi suurkaupmeeste ja töösuurite vilja, liha- ja koloniaalkaupade tagavarad registreeritakse vastavate rekvisitsioonikomisjonide poolt kooskõlas sõjaväe majandusvalitsuse ülema eeskirjadega. Registreeritud tagavarasid ei tohi nende omaniku ilma vastava loata tarvitada.

Elanikkudele pealepandud normid tulevad ära anda vastuvõtte punkti. Kohale toimetamine sünnib ilma tasuta. Vallavalitsused võivad nimekirja järele kokkukoguda ja ühiselt vastuvõttepunkti toimetada. Sellejuures aga ei tohi äraandmise tähtaeg hiljemaks jääda ja ainete arv vähem olla, kui nimekirjas äratähendatud. Nimekirjad peavad varustatud olema ainetest andjate allkirjadega. Sel juhtumisel antakse tasutahek vallavalitsuse nime peale, kes omakorda elanikkudega arvet peab.

Normide korralikuse ja õigel ajal kohaletoomimise eest vastutavad ainetest andjad ehk normide jagajad.

Politsei- ja omavalitsusasutused, kui ka vastavad ametnikud, täidavad kõiki sõjaväe varustusesse puutuvaid ja sõjaväe majandusvalitsuse ülema poolt väljaantud korraldusi, toetades oma korralduses olevate abinõudega rekvisitsiooni tegevust. Kr—m.

(Järgneb).

Üleajateenijate sõjaväelaste teenistuskäigu seadus Lätis.

Läti seimis on vastu võetud ja riigi presidendi poolt väljakuulutatud järgmine seadus üleajateenijate kohta:

1. Instruktorid vanematel rivitu kohtadel ja teised sõjaväelased võivad peale sundusliku väeteenistuse lõppu vabadele kohtadele üleajateenijateks jääda, kui nad ise seda soovivad ja kui vastav ülemus nad selles kõlbulikul leiab olema.

Üleajateenijateks võib võtta nimetatud kategooriate sõjaväelasi, kui nad mitte üle 3 aasta järgimööda aktiivsest sõjaväe teenistusest ei ole puudunud.

Märkus: Orkestri moodustamiseks võib üleajateenistusse jätta ehk juurde võtta kaprale-muusikante ja reamehi sundusliku väeteenistuse palga, õiguste ja kohustustega.

2. Üleajateenistusse jätmise ehk juurdevõtmise õigus jääb rügemendi ülemale ja temale vastavate õigustega ülematele.

3. Üleajateenistusse jäetakse ehk võetakse ühe aasta peale. Kes aasta pärast lahkuda tahab, peab oma ülemusele esildama kirjaliku teadaande vähemalt üks kuu enne tähtaja lõppu.

4. Üleajateenistuse algust loetakse sellest päevast, millal vastuvõtmise üle sõjaväe osa päevakäsus on kuulutatud.

Üleajateenistuses mõeldasadetud aeg arvestatakse sõjaväe seaduse § 6 p. 2 ettenähtud määruste järel.

5. Mobilisatsiooni puhul tuleb sõjaväes olejaid üleajateenijaid teenistusse jätta kuni sõjaväe demobiliseerimiseni. Palka ja kõrgendusi saavad nad kui üleajateenijad.

6. Üleajateenijad saavad kõrgendust ja neid nimetatakse järgmisesse teenistuse astmesse samade määruste järel, kui sundusliku aja teenijaidki.

7. Üleajateenijat võib rahuajal ühest väeosast ehk asutusest teise ümberpaigutada järgmistel juhtumistel:

raha tõesti selleks otstarbeks tarvitab, millekssee antud. Väljamaksetava raha normi määrab kindlaks sõjamineister.

14. Üleajateenija palga saavad ka need mobiliseeritud instruktorid, kes vähemalt 3 aastat Läti sõjaväes üle aja teeninud (? Toim.) Nende palk määratakse ameti järele, millises nad seisid enne sõjaväest vabastamist.

15. Üleajateenijatele instruktoritele, kellel on perekond, ehk kelle ülespidamisel on puudustkannatajad ehk töövoimetud vanemad, antakse korter maksuta. Kui see aga võimalik ei ole, maksetakse korteriraha sõjamineisteriumi poolt kindlaks määratud normi järele, kuid mitte alla 15% põhipalgast. Mõlemil korral kaotab instruktor õiguse saada selle seaduse punkt 12 ettenähtud korteriraha.

Sv. ü. õ. aastapäeva puhul.

Inseneri klassi ohvitserid mehaanika töötoas.

1) Sõjaväe osa ehk asutuse likvideerimise-, ümbermoodustamise, ehk koosseisude vähendamise puhul.

2) Iseäralistel juhtumistel teenistuse huvides ja vägede ülema loaga.

3) Omal soovil — tähtsatel perekondlistel põhjustel. Ümberpaigutamiseks on tarvilik rügemendi ülema ehk temale vastavate õigustega ülema nõusolek ja diviisi ülema korraldus.

8. Kui väeosa ehk asutuse likvideerimise, ümbermoodustamise või koosseisude vähendamise puhul üleajateenijatele vaba kohta ei leidu, võib väljaspoole koosseisu jäänud üleajateenijaid nende soovil ja ministri loaga kuni teenistuse tähtaja lõpuni üle koosseisu jätta, sealjuures saavad nad palka endisel määral.

13. Üleajateenijad saavad esimest korda teenistuse astumise puhul peale punkt 10. ettenähtud varustuse ühekordselt ja tasuta: palitu, kuue, püksid, saapad ja mütsi, kuid meriväelased — vastavad riided ja jalanõud. Nimetatud riided ja jalanõud jäävad peale 2 aastase teenistuse sõjaväelase isiklikuks omanduseks.

Märkus: Selles punktis nimetatud asjade muretsemiseks võib anda ka raha, kui sõjaväelane seda ise soovib ja kompani ülem, ehk temale vastavate õigustega ülem selleks oma nõusoleku avaldab; viimane peab ka selle järele valvama, et sõjaväelane temale antud

Korteris võib instruktor elada ainult teenistusest vabal ajal, kooskõlas reglamendi määrustega, kui kompani, eskadroni ehk batarei ülem sellega nõus on.

Korteri võib olla ka sõjaväe osa asupaiga raioonis, kuid ainult väeosa ülema nõusolekul.

16. Rivitu üleajateenija saab korteriraha üldiste määruste järele, tühtlaselt riigiteenijatega.

17. Raudtee sõitudel ametiasjus ja puhkusel sarnanevad üleajateenijad ajateenijatele.

18. Igaaastase puhkuse asjus on üleajateenijatel ühesugused õigused nooremate ohvitseridega.

19. Üleajateenijatele antakse arstiabi samade määruste järele, kui ajateenijatelegi. Arstimiseks ja terviseparandamiseks võib neid sõjaväe arstide komisjoni otsuse põhjal kuni 3 kuuni teenistusest vabastada. Kui üleajateenija 3 kuulise paranduse järele veel jõuline ei ole teenistust jätkama, vabastatakse ta üldiste määruste järele teenistusest.

20. Kolmekuulist puhkust tervise parandamiseks võib lubada ainult kaks korda terve teenistuse aja jookul, selle juures peab vähemalt üks aasta puhkuste vahet olema. Puhkusel mõeldasadetud aega loetakse teenistusena, selle aja eest saab üleajateenija ka palga ja ülespidamise.

21. Üleajateenijate perekondadele antakse arstiabi ühteviisi aktiivteenistuses olevate ohvitseride perekondadega.

22. Sõjaväelise ja üldhariduse täiendamiseks korraldatakse üleajateenijatele instruktoritele kursused. Opekava seab kokku sõjavägede ülem.

23. Üleajateenijatel instruktoritel on õigus peale 3 aastast teenistust ohvitseri kohustetäitja eksamile minna. Eksami sooritajad omandavad vastavad õigused sõja ajal. Eksamil lastakse ainult need, kes üleajateenijate instruktorite kursuse lõpetanud.

24. Üleajateenijad instruktorid sõjalaevastikus võivad peale üheaastast teenistust laevastiku deki leitnandi kohuste täitja eksamile minna. Eksami sooritajad võib vabadele kohtadele vastavasse ametisse määrata.

25. Üleajateenijad vabastatakse teenistusest järgmistel juhtumistel:

1) omal soovil, kui nad aja, mille peale nad võetud, ära on teeninud, väljaarvatud mobilisatsiooni juhtumised, ehk kui sõjalaevastik viibib välisvetes,

2) haiguse pärast, kooskõlas selle seaduse p. 19; sarnasel korral maksetakse 3 kuu palk ette;

3) distsiplinaar korras, enne üleajateenistuse tähtaja lõppu ja otskohese ülemuse soovil: halva ülespildamise, lohakuse ja korratu teenistuse pärast; üldiselt,

kui nad ei ole kõlblikud vastava teenistuse jaoks; distsiplinaar korras vabastamise puhul tuleb enne vabastamise põhjuste selgitamiseks juurdlus toime panna; lõpuliku otsuse vabastamise kohta annab diviisi ehk temale vastavate õigustega ülem;

4) sõjaväe osa ehk asutuse likvideerimise, ümbermoodustamise ehk koosseisude vähendamise puhul, kui üleajateenija mujal pakutavat kohta vastu ei soovi võtta;

5) üleajateenijad instruktorid üle 45 a. ja teised sõjaväelased üle 50 aasta vanad.

Märkus: Erijuhtumistel võib selles punktis nimetatud sõjaväelasi diviisi ülema nõusolekul ka peale 45 ja 50 vanaduses teenistusse jätta; nõusolek selleks antakse iga kord mitte pikemalt kui üheks aastaks.

26. Üleajateenijatel on õigus peale 3 aastast laitmata teenistust ülemuselt saada kiitusekirja.

Märkus: Distsiplinaar korras vabastatud üleajateenijatele kiitusekirja ei anta, samuti ei ole neil sõjaajal üleajateenija õigusi.

*

Seadusele on Läti riigi president J. Tshakste 11. aprillil allakirjutanud. A. Tr.

Üleriiklised kaitseväge esivõistlused

17.—21. aug. 1925.

11 uut kaitseväge rekordi.

Üleriiklised kaitseväge esivõistlused möödusid kenasti. Korraldus kiire; kohtunikud kaunis täpsed. Ainult vihmased ilmad ja pori mõjusid takistavalt ja nõrgendasid ka tuntavalt tagajärgi. Sellepeale vaatamata olid võistlused erakordselt pinevad ja tulemused head.

Tee näitab, et väeosades on tublisti tööd tehtud. Kuid hulk tööd seisab veel ees, mis suurt jõupingutust nõuab, et üldist kaitseväge tervistlik tasapinda tõsta. Rada on õieti seatud, nüüd tuleb ka seda mööda käia. Alguses on see muidugi raske, nõuab suurt jõupingutust, tahtejõudu, kuid hiljem tasub ta end ära.

Laupäeval, 22. skp. s. a. oli E. S. S. „Kalevi“ väljal pidulik auhindade välja jagamine võitjatele, mida toimetab sõjaministri kohustetäitja töö- ja hoolekande minister Kaarna. Omas kõnes ütles h-ra minister, et rahva olemasolu ripub tema tervisest. Meie riik on alles noor, meid tuntakse veel vähe, kuid meie sportlased on välisriikides hea eduga võistelnud. Selle võistluse saavutused on tubliste paremad, kui eelmiste aastate omad, mis mind väga rõõmustab. See näitab meie edu kehalise kasvatuse alal. Lõpuks soovis võistlejatele ja korraldajatele kõige paremat jõudu ja edu edaspidises töös.

Parem mees väljal oma saavutuste poolest, oli veltv. Reinhold Kesküll, mida tagajärjed 100 m. — 11,3 s., 200 m. — 23,8 s. ja 400 m. — 54,5 s. (porise teega) tunnistavad. Kõige rohkem punkte, s. o. 39 p., omas v. a. o. V. Miller. Seega välja kuningas. Teine veltv. R. Kesküll — 32 p., kolmas kpr. R. Kuiva — 26 p., 4. rms. Lehtmets — 24 p., 5. kpt. A. Jõgi — 23 p. ja 6. v. a. o. A. Torbek — 22 punkti.

Sprinteritest oli nobedam mees veltv. R. Kesküll. Head kiirust näitasid ka kpr. Kuiva, veltv. Kukk, asp. Kongas j. t.; järgmistel aastatel võib neilt palju rohkem loota.

Erakordselt pinevad olid keskmaa jooksud. 30—40 meest korraga jooksmas ei saa alati näha. Paremad siin olid zms. Öigo, v. a. o. Niit, n. a. o. Kausbok ja kpr. Oorep. Vastava harjutusega jooksevad nad kõik 10—20 sek. paremini kui praegu.

Sama pinevad olid ka pikamaa jooksud. Kad. Jaanus oli hoogsus ja purustas porise tee peale vaatamata nii 5000 m. kui 10.000 m. rekordid. Head edu näitasid ka rms. Strunt, n. a. o. Hagijas ja kpr. Kudraschov.

Jooksjate eliit on tugev. Ainult vastav harjutus ja mõned stiili parandused ja meil on hulk mehi, kes 1500 m. 4,20 m., 5000 m. 16 min. ja 10.000 m. 35 min. katavad.

Hooga kolmikühüppes näitas kpr. A. Kask head edu, püstitades uue kaitseväge rekordi. Teised hooga hüpete saavutused rahuldavad. Kütinida heade saavutusteni nõuab laitmata, viimistletud stiili, millest puudu kippus jääma. Hea tuleb pikkamööda! Materjal seks kohane.

Head olid hoota hüpped. Siin saavutati isegi paremaid tagajärgi, kui Eesti esivõistlustel. Hoota kolmikühüppes viis meest üle 8 m., kuna esimene kdt. Reinveich koguni 8,65 m., mis uus kaitseväge rekord. Tuleviku mehed on siin kpr. Kask, n. a. o. Torbek.

Visked nõuavad väsimata ja teadlikku harjutust. Stiilid alles kujunemas. Kuid süiski näidati kaunis häid tagajärgi. Parem oli n. a. o. Balzer ketasheitese (37,25 m.), mis uus kaitseväge rekord.

Pinevaks kujunesid mitmevõistlused. Iseäranis hoogne oli sõjaväe 7-me võistlus v. a. o. Piiri, v. a. o. Torbeki ja v. a. o. Panofi vahel. Need on mehed, kes ka klassilist viievõistlust kaasa tehes, oleks mööduandvad olnud.

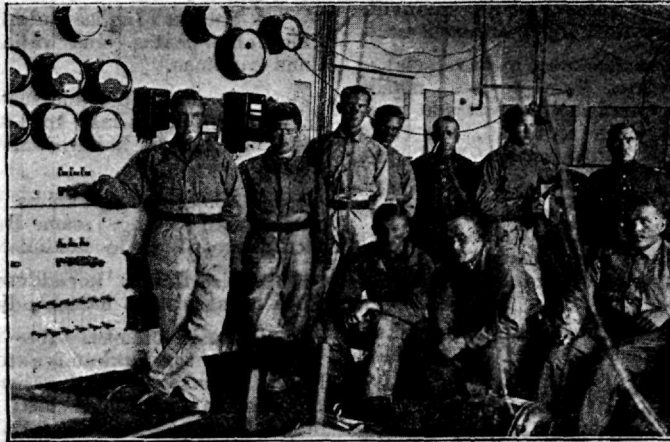
Ujujad näitasid eelmiste aastatega võrreldes suurt edu. Ka kuivamaa mehed olid siin head ja meriväelastel oli nendega palju tegemist.

Väeosadest tuli esimesele kohale Sv. üh. õpe-
asutused 262,5 punktiga, 2 — Pioneerpat. 121 p.,
3 — merevägi 60 p., 4 — I div. srtk. vägi 43 p.,
5 — II. soomusr. rüg. 40 p., 6 — I. jalgv. rüg. 33 p.,
7 — Side pat. 31 p., 8 — 10. jalgv. rüg. 30 p.,
9 — auto-tankide div. 28 p., 9 — II. div. srtk.
vägi 28; 10 — 6. jalgv. rüg. 24 p., 11 — kindral-
staap 23 p., 12 — ranna pat. Nr. 6 21 p., 13 — lennu
vägi 16,5 p., 14 — 7. jalgv. rüg. 16 p., 15 — ratsa

rüg. 14 p., 16 — sõjam. jur. kons. 13 p., 17 — 5. jalgv.
rüg. 12 p., 18 — I. div. srtk. vägi 9 p., 18 — III. div.
õpekompani 9; 19 — sv. haigemaja 8 p., 19 — 2. jalgv.
rüg. 8 p., 20 — Järva mk. rhv. ül. 5 p., 21 — Tall.
lin. kom.-tuur 4, 21 — Aegna Saare kom.-tuur 4 p.,
21 — I soomusr. rüg. 4. A. Veiss.

Märkus: Üleriikliste kaitseväe esivõistluste
tehnilised tagajärjed peavad ruumi puudusel käes-
olevast numbrist välja jääma ja ilmuvad edaspidi.

S. ü. õ.
aastapäeva
puhul.

Insenerväe klassi
elektrotehnika
kabinett.

Kroonika.

— Prantsuse vabariigi valitsus annetas Riigivanem
J. Jaakson'ile Prantsuse aulegioni suurohvitseri risti,
mille Prantsuse saadik hr. de Vienne Riigivanemale
üle andis.

— Riigivanem J. Jaakson tegi autol kolmepäe-
vase ringreisi riigi idapoolses osas. Kaasa sõitsid
majandusminister L. Sepp, siseminister K. Einbund,
kohtuminister R. Gabrel, portfellita minister K. Ast,
riigisekretäär K. Terras ja mõned asutuste juhatajad.
Reisi sihiks oli tööstusasutuste seisukorra tutvun-
emine koha peal ja kontakti loomine kohapealsete
tegelastega. Sõidul peatati Haljalas, Aseris, Maidlas,
Kohtlas, Kukruse kaevanduses, Toilas, Narva-Jõesuus,
Narvas, Pühtitsas, Lohusoo, Jõeval.

— Kaitseväe suuremad manöövrid korraldatakse
septembri keskpaigas, millest kõik väeliigid osa
võtavad.

— Läti suurtükiväe inspektor kindral Kalnin ja
kolonel Danneberg saabusid, et viibida meie kahur-
väe laskeharjutustel poligoonil.

— Läti sõjaväeline esitaja Eestis andis üle meie
kaitseministeeriumile Läti valitsuse poolt annetatud
Läti vabadussõja mälestusmärgid edasiandmiseks meie
kaitseväelastele, kellele annetatud Läti „Karutapjate
ordu“ aumärk.

— Vab. Valitsus tilendas aspirantide kursuse
lõpetamise järele aspirant Aleksander Tasase lipni-
kuks, 14. augustist arvates.

— Vabadussõjas langenutele mälestussamba ava-
mine Kolga-Jaanis oli 16. augustil. Mälestussammas
asub kiriku läheduses ja kujutab põllukivist obeliski,
mille esiküljele raiutud „Au langenuile“ palmiokstega
piiratud rist, kaks ristamisi mõõka. 1918—1920 a.

Vabaduse sõjas kangelasi mälestab Kolga-Jaani ev-
lut. usu kogudus, millele järgnevad 17 langenu nimed.
Pärjad pani Vabariigi Valitsus, sõjaministeerium
(major Kirschbaum), kaitseliidu juhatus, kindral
Laidoneri kapital, Viljandi maakonna Kaitsemaleva,
Viljandi maakonnaavalitsus ja kohalikud organisatsi-
oonid. Kolga-Jaani õigeusu kiriku juure püstitatakse
hiljem teine sammas. Nii töötab Kolga-Jaani saada
esimeseks kohaks Eestis, kus vabadussõjas langenutele
kaks mälestusmärki püstitatakse usulisel alusel.

— Vabariigi Valitsuse otsusel sõidab hariduse-
minister prof. H. Rahamägi Vene teaduste akadee-
mia 200-aast. juubeli pidustustele, mis aset leiavad
Petrograadis ja Moskvas 1.—21. septembrini.

— Kaitseväele vilja ostmise asjus oli sõjaminis-
teeriumis nõupidamine kokku kutsutud, millest päle
intendantuuri esitaja osa võtsid põllutööstusteeri-
um, tarvitajate keskuhise, põllumeeste keskseltsi, asunik-
kude liidu, börsekomitee ja riigikontrolli esitajad.
Seati üles järgmised põhimõtted: vilja tuleb osta
põllumeestelt otseteel ehk ühistegeliste asutuste kaudu,
täitsa kõrvaldades vaheltkauplejaid. Hind määratakse
üle riigi ühesugune ja selle aluseks võetakse välis-
turu hind, kusjuures kodumaa rukki puuda hind
5 marka kallim määratakse, kui välisrukki vastav
päevahind Tallinnas on, arvesse võttes kodumaa
rukki kõrgemat väärtust ja valuuta hokkuhoidmist.

— Balti riikide — Eesti, Soome, Läti ja Poola
— välisministrite konverents pidi esialgse kavatsuse
järele kokkuastuma Tallinnas 25. augustil. Kuna
aga Sooma valitsus konverentsi eeltöödega valmis ei
saanud, siis tehti sealtpoolt ettepanek kongressi
edasiliikata ja seda ärapidada Genfis enne rahvaste-
liidu täiskogu koosolekut 5. septembril. Võimalik,

et Läti välisminister S. Meierovics'i ootamata surm konverentsi tähtpäeva päale oma mõju mitte avaldamata ei jäta.

— Vab. Valitsus määras delegatsiooni liigeteks Balti riikide välisministrite konverentsile: juhataja — välisminister K. R. Pusta, liikmed — saadik Helsingis A. Hellat, saadik Riias — J. Seljamaa, saadik Varsavis — J. Leppik, välisministeeriumi administratiiv-osakonna juhataja H. Markus ning eksperdid E. Mickviits ja V. Grohman.

— Eestit ja Lätit külastanud Soome lendurid avaldavad Soome ajakirjanduses oma reisimuljeid, kus eriti toonitatakse osaks saanud sooja vastuvõt-mist Eestis ja Eesti lennuväe kõrget arenemisastet.

— Tööstuse ja äride maksukoormat kavatakse vähendada umkes 15% võrra, kuna seniseid makse liig kõrgeteks peetakse. Otsekoheste maksude peavalitsus on juba eelnõu välja töötanud, mis ette näeb juriidiliste isikute (aktsiaseltsid jne.) uut maksustamise korda.

— Hiljuti omandas Eesti panga juriskonsult J. Madisson sadama tehaste jaoks oksjonil „Peetri tehase“. Oksjonil ettetulnud vormivigade tõttu tunnistas Tallinna-Haapsalu rahukogu tehaste oksjoni toimimatuks.

— Tartu „Vanemuine“ pühitseb suuremate pidustustega 29., 30. ja 31. augustil oma 60 a. juubelit.

— Vene transiitkaubandus Eesti kaudu oli mitmesugustel kõrvalistel põhjustel juba pikemat aega äärmiselt väike. Nüüd näib jälle elavam ajajärk kättejõudnud olema, milleks omajagu vist kaasa aitajate hiljuti Tallinnas ärapeetud Eesti ja Vene esitajate koosolek. Lähemal ajal kavatakse Venemaa Eesti kaudu väljamaale eksporteerida umbes 100 tuhat siga ja 200 tuhat hani.

— Öösel vastu 19. augusti läks tugeva tormi ajal Läti aurik „Cecilia“ Pakerordi ja Suuropi vahel ümber. Soome aurik päästis meeskonna uppumissurmast. Kadunuks jäi ainult laeva kokk. Balti päästeseltsi laevadel ei läinud korda „Ceciliat“ päästa ja ta vajus põhja.

— Kunda lähedal Vergi rannas tungisid Saksa kalapaatide „Goethe“ ja „Bertha“ meeskonnad laevakaptenite õhutusel laevadel viibijatele tolli- ja piirivalvuritele kallale. Raskelt sai haavata piirivalve kordoni ülem E. Üunapuu. Saksa kalalaevad võeti vahi alla. Osa sakslasi arreteeriti.

— Tartu Saksa leht „Dorpater Zeitung“ võetakse vastutusele riigivastase tooni pärast.

— Oktoobri kuul on oodata Saksa vähemusrahvuskogu valimisi, milleks praegu eeltööd käimas. Hiljuti seati kokku valijate nimekirjad, kus juures ilmsiks tuli, et ka paljud puht-eestlased endid sakslaste nimekirja on lasknud paigutada. Maakondades

on sakslasi üldiselt siiski väga vähe. Nii on Tartu maakonnas neid kõigest 154 isikut. Kõige rohkem on neid seal Kuremaal (22), kuna 35 vallas ühtegi Saksa soost kodanikku ei ole. Saksluse peakantsiks on Tartu, Tallinn, väiksemad linnad ja mõned alevikud.

— Hiljutine torm ja pikne sünnitas Võru ja Valga maakonnas palju majanduslist kahju. Ka inimesi sai surma.

— Eidapere-Pärnu raudtee ehitamine on alanud. Töösid juhatab raudteainsener G. Beniko. Tee pikkus umbes 60 klm. Tööd leiavad 600 inimest.

— Kuulsa Inglise admiraali Beatty jahthlaev „Sheclah“ peatas oma väljamaa teekonnal ka Tallinna sadamas.

— 1. detsembri mässust osavõtja kommunist A. Mui, kel korda läks kord saatjate käest põgenema pääseda, tabati kaitseliitlaste poolt Vaimastveres uuesti.

— Sõjaringkonnakohus mõistis mitmekordse väejuoksiku I. rüg. ream. Rudplf Pärnitsi sõjaväeteenistusest kõrvale hoidmise eest 3 a. vangiroodu.

— Siseministri korraldusel suluti Narvas ilmuv Vene monarhistide häälekandja.

— Raske õnnetus tabas meie liiduriiki — Lätit. 23. aug. juhtus Tuksumis auto õnnetus, mille ohvriks langes kauaaegne Läti välisminister S. Meierovics. Surmateate saabumisel lasti Tallinnas riigivanema majal, Toompää lossil, ametiasutuste hoonetel, välis-saatkondadel ja näitusmessel lipud leinamärgiks poolevarda. Riigivanem, välisminister ja kindral Laidoner saatsid kaastundmusavalduse telegrammid. Saadik J. Seljamaa Riias avaldas samuti Läti valitsusele kaastundmust. Matusele sõitis välisminister K. R. Pusta, et lahkunud välisministri hauale pärga asetada.

— Läti jõudis Ühisriikidega oma võla korraldamise asjus kokkuleppele. Tingimused sarnanevad tingimustele, mis Poolale anti. Võlg tasutakse 62 a. jooksul. Ette on nähtud 10-aastane moratoorium.

— Lätis lähenevad seimi valimised. Esinevad 41 erakonda 138 nimekirjaga. Riias üksi on 33 nimekirja.

— Rootsi kuninga paar ja prints Vilhelm külastasid 21.—24. augustini Soomet ja said suurepäralise ja sooja vastuvõtte osalisteks. Peale Helsingi käisid nad ka Ida-Soomes — Viiburit, Savonlinna Punkaharjut jne. külastamas.

— Bologne-Pariisi liinil juhtus suurem raudteeõnnetus. Surnuid 11, haavatuid 150.

— Venemaa korraldab septembris manöövrid Eesti piiri läheduses. O. K.

Kindralstaabi raamatukogu.

Raamatute nimestik.

202.1	Военный сборник Общества Ревнителей Военных занятий. кн. I, II, III, IV. Белград, 1921—1923.	212.71	Временное положен. об организация противогазовой обороны в войсках и наставл. для противогазов. обороны войска. 117 стр. Петроград, 1917.
202.4	Война и мир. Вестник военной науки и техники. кн. 1—17. Берлин, 1922—1924.	210.71	Выстрел. Ежемес. пехотн. журн. Отд. Воен. Научн. Общ. Высшей Тактич. Стрелковой имени III-го Коминтерна школы. № 1—4. 1924.
208.14	Воскресенский, А. Летучая почта и ее организация. 53 стр. Москва, 1924.		

- 210.73 Гаврилов, А. Ручные и ружейные гранаты. 28 стр. Москва, 1918.
- 208.32 Гамахер, Ф. Телеграф и телефон. Пер. с нем. 170 стр. Берлин, 1922.
- Ф.208.9 Геллер, А. Постройка автомобиля и его двигателя для жидкого горючего. Руководство. Пер. с нем. 499 стр. Петрогр., 1918.
- 212.2 Герке, Ф. К. Краткия указания о газах, примен. немцами и о способах защиты от них. 15 стр. Москва, 1917.
- 210.61 Германский пулемет. 15 стр. Москва, 1918.
- 211.39 Гладков, П. Тактика броневых частей. Курс военной академии. 74 стр. 3 сх. Москва, 1924.
- 213.152 Голечек, В. Чехословацкое войско в России. 86 стр. Иркутск, 1919.
- 208.36 Головизнин, М. Проволочные телеграфы, телефоны и сигнальные аппараты. 525 стр. Прага, 1923.
- 211.40 Головкин, В. Указания по методике строевой и полевой подготовки пехоты. 111 стр. Москва, 1924.
- 213.172 Горн, В. Гражданская война на Северо-Западе России. 416 стр. Берлин, 1923.
- 210.79 Гранат, И. В. Применение в бою полевых прожекторов электрического света. Пер. с франц. 27 стр. Петроград, 1916.
- Ф.208.11 Гусев, А. М. Телеграф и телефоны. Пособие для практических занятий в полевых телеграфно-телефонных частях. 196 стр. Москва, 1922.
- 213.165 Гутман, А. Я. Гибель Николаевска на Амуре. 298 стр. Берлин, 1924.
- 213.166 Данилов, Ю. Н. Россия в мировой войне. 1914—15. 397 стр. 1924.
- 213.167 Деникин, А. И. Очерки русской смуты. Париж.
- 207.25 Жамэ. Заметки по тактике минной войны. 56 стр. Петроград, 1916.
- 207.26 Жикиулин, Н. А. Наставление для ведения траншейного боя. 33 стр. 1916.
- 217.83 Заварзин, П. П. Работа тайной полиции. ч. I: о розыске. ч. II: Воспоминания. 174 стр. Париж, 1924.
- 211.65 Заметки по артиллерии. Перев. с англ. 19 стр. Петрогр., 1917.
- 212.56 Заметки по тактике. 49 стр. Петроград, 1914.
- 212.20 Зигель, П. М. Тактика артиллерии. Лекции. ч. I. 304 стр. Москва, 1919.
- 220.34 Игезь, М. Руководство к паровозостроению. Пер. с нем. 547 стр. 1924.
- 203.2 Инструкция по перевозке огне и взрыв-грузов водными путями. 7 стр. Москва, 1920.
- 212.3 Какурин, Н. С. Военная тайна. 29 стр. Смоленск, 1921.
- 213.174 Каменский, М. П. Гибель XX корпуса 8/21 февр. 1915 г. (По архивным материалам штаба 10 армии). 202 стр. карты и сх. 1921.

Lühikene Arisaka (Jaapani) süsteemilise vintpüssi materjaal-osa kirjeldus.

Kokkuseadnud leitnant A. Teder,

== Hind 25 marka. ==

Saada „Sõduri“ toimetusest,
Tallinn, Pagari tänav nr. 1.

- 206.3 Канненберг, В. Р. Теория с'емки. (Необходимые Военео-Топогр. св.) Лекции. 32 стр. Москва, 1919.
- 210.66 Капкан, Ю. и Гущик, Е. „Максим“. ч. I. материальная часть пулемета. ч. II. материальная часть установки. ч. III. Строй. ч. IV: стрелковое дело. Петроград, 1917.
- 220.32 Каплан, М. И. Справочник инженера. XVI+430 стр. 1923.
- 210.2 Капустин. О результатах бомбардировки Верденских укреплений германской тяжелой артиллерией. 28 стр. 1916.
- 212.102 Каратыгин, П. Газовая война. 40 стр. Харьков, 1923.
- 217.87 Кокоскин, О. Лекции по общему государственному праву. Изд. 3-е V+306 стр. Рига, 1924.
- Ф.217.8 Кокоскин. Государственное право. Лекция Тарту. 1923.
- 210.49 Кориц, I. Г. Инструкция для метания ручных гранат. ч. I, II, III, IV, V, VI, VII. Петроград-Москва, 1916—1917.
- 206.13 Костяев, Ф. В. Военная география. Лекции. 46 стр. Москва, 1921.
- Ф.213.25 Котлярерский, С. А. Австро-Венгрия в годы мировой войны. 110 стр. Москва, 1922.
- 222.78 Врангель, Н. Воспоминания. (От крепостного права до большевиков). 257 стр. Берлин, 1924.
- 213 111 Доблестная защита Петрограда в октябре 1919. 109 стр. Москва, 1921.
- 217.84 Дурденевский, В. Н. Послевоенные конституции запада. Вып. I: Соед. Штаты — Ирландия — Польша — Литва — Латвия — Эстония — Финляндия. 136 стр. Вып. II: Германия — Чехия — Австрия — Сербия — Хорватия — Словения — Румыния. 168 стр. Ленинград, 1924.
- 212.6 Дуроц, К. Н. Учебник тактики. ч. I — VIII+276 стр., ч. II — IX+258 стр. 4 черт. СПб., 1904
- 208.31 Дюшен, Б. В. Радиотелеграфия, ее основы, успехи и роль в современной жизни. 172 стр. Берлин, 1921.
- 221.12 Дюшен, Б. В. Республики Прибалтики (Эстония, Латвия, Литва). 60 стр. Берлин, 1921.

Male.

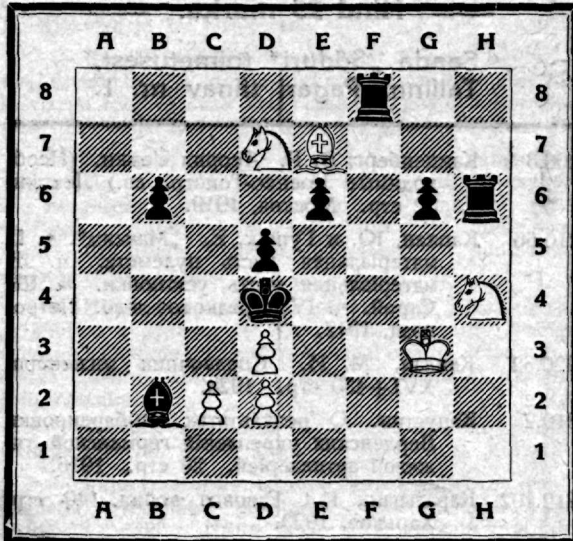
Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne № 33.

Kokkuseadnud dr. S. Kijas (Tallinnas).

„Sõduri“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Kg3, Oe7, Rd7 ja h4, Ec2, d2 ja d3
Mustad: Kd4, Vf8 ja h6, Ob2, Eb6, d5, e6 ja g6.

E = ettur = sõdur.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

On ilmunud trükist:

Kindralstaabi VI osakonna
väljaandel**KERGEJÕUSTIK**

ja

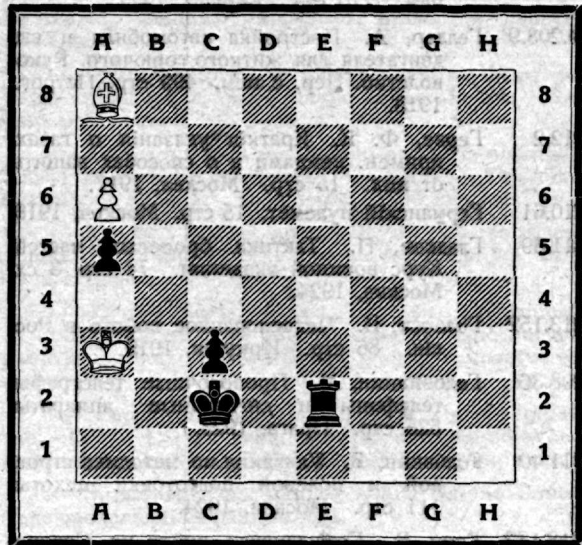
MÄÄRUSED SPORDI VÕISTLUSTEKS KAITSEVÄES.

Mõlemad raamatud on tähtsad igale kaitseväge tegelikule juhile, kehalise kasvatuse õpetajale ja õppijale. Esimene neist käsitleb: kergejõustiku otstarvet, üksikuid alasid ja kuidas neid harjutada, kuna teine näitab, kuidas spordi võistlusi (kergejõustiku, ujumise, suusa jne.) korraldada.

Lõpumäng № 24.

Kokkuseadnud F. Lazard (Pariisis).

Mustad.

Valged.

Valged: Ka3, Oa8, Ea6.

Mustad: Kc2, Ve2, Ea5 ja c3.

Valged algavad. Mäng jääb viigi peale (remis).

Ülaltoodud lõpumängu lahendus:

1. a6—a7, Ve2—e8,
2. Oa8—c6, Ve8—f8,
3. a7—a8L, Vf8:a8,
4. Oc6:a8, Kc2—d3t,
5. Ka3—b3, a5—a4+,
6. Kb3—a2, c3—c2.
7. Oa8—e4+l, Kd3:e4,
8. Ka2—b2, Ke4—d3,
9. Kb2—c1 ja kui mustad mängivad a4—a3 või Kd3—c3, siis on valge kuningas suitsus.

Ülesande № 25 lahendus.

1. Rf5—h6, Ke5—f6,
2. Rh6—g4 annab matt
1. (Rf5—h6), Ke5—d6,
2. Oc1—f4 annab matt.
1. (Rf5—h6) d7—d6,
2. Rh6—g4 annab matt.

Ülesande № 26 lahendus.

1. Od2—a5, b6—a5,
2. Rb2—a4, Kc5—c4,
3. b5—b6 annab matt.
1. (Od2—a5), Ra8—c7,
2. Oa5:b6+, Kc5:b6,
3. Rb2—a4 annab matt.

Õiged lahendused ülesannetele nr. nr. 25 ja 26 saatsid: kapr. R. Paide (pioneer-pat.), R. Pärnpuu, Alfons Pachel ja V. Mikenas (Tallinnast), Martin Villemson (Pärnust).

Vastutav toimetaja E. Limberg.

Väljaandja: Sõdur. Tallinn, Pagari tän. nr. 1.